

HRVATSKI VOJNIK

Broj 211. Godina V. 24. listopada 2008. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USD 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Vježba i ocjenjivanje interoperabilnosti
deklariranih snaga za NATO/PzM operacije

CRONEL 08

ISSN 1330 - 500X
04308
PRINTED IN CROATIA

9 771330500003

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morf.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@morf.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morf.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morf.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@morf.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morf.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@morf.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Vježba i ocjenjivanje interoperabilnosti deklariranih snaga za NATO/PzM operacije

Od 14. do 16. listopada, na slunjskom poligonu, vojnici više postrojbi OSRH, kao dio tzv. deklariranih snaga za NATO/PzM operacije pred stručnim ocjenjivačima Sjevernoatlantskog saveza dokazivali su dostignutu razinu svoje interoperabilnosti...

Strana 4

Redovita konferencija za medije u MORH-u

U Savezničkom zapovjedništvu za operacije ubuduće bi trebalo biti osam hrvatskih časnika i dočasnika, a u Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju, OSRH će imati tri predstavnika. U NATO-ovim zapovjedništвимa u Madridu, Napulju i Izmiru Hrvatska za početak dobiva 25 časničkih i dočasničkih pozicija, uključujući i mjesto brigadnog generala...

Strana 6

Javno predstavljanje dijela rezultata znanstveno-istraživačkog projekta "Hrvatska vojska - hrvatsko društvo" u Puli

Rezultati su pokazali izrazito visok stupanj povjerenja građana u OSRH...

Strana 8

Laseri i mikrovalovi

Novi pristup u razvoju tzv. oružja izravnog djelovanja (u osnovi je riječ o laserskom i mikrovalnom oružju) jest kombiniranje postojećih i komercijalnih tehnologija s tih područja te stvaranje nepretencioznih, učinkovitih i dostupnih rješenja

Strana 20

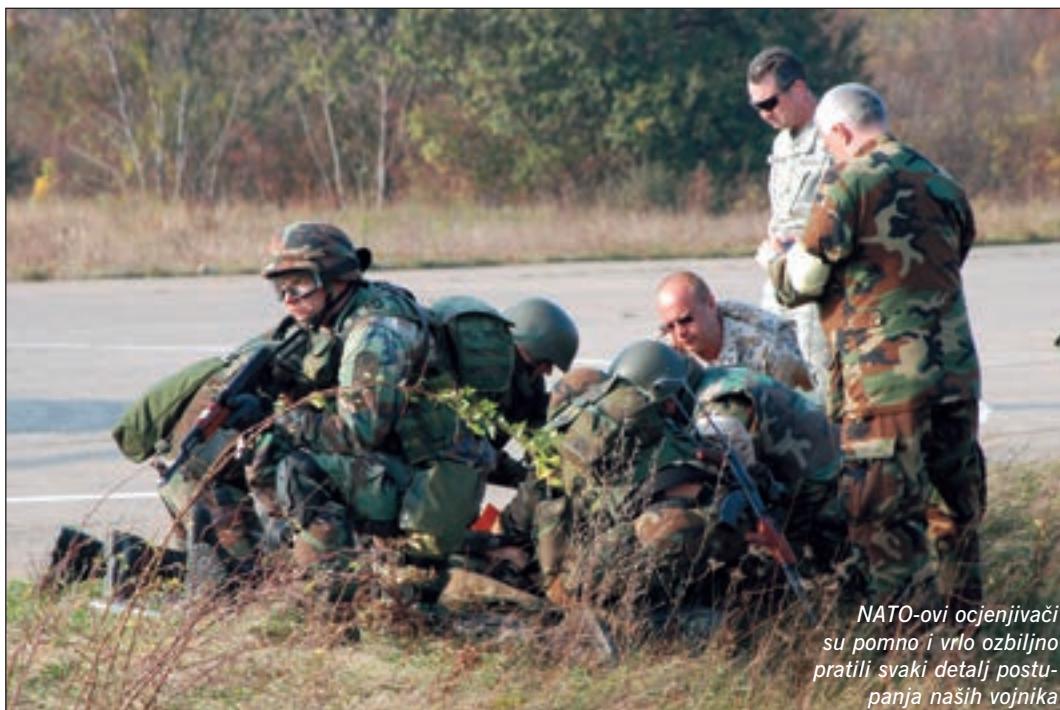
Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Vježba i ocjenjivanje interoperabilnosti deklariranih snaga za NATO/PzM operacije

CRONEL 08

Od 14. do 16. listopada, na slunjskom poligonu, vojnici više postrojbi OSRH, kao dio tzv. deklariranih snaga za NATO/PzM operacije pred stručnim ocjenjivačima Sjevernoatlantskog saveza dokazivali su dostignutu razinu svoje interoperabilnosti. Pred budnim očima desetorice certificiranih inozemnih časnika, koje je predvodio austrijski pukovnik Rudi Waldner, svoje je vještine pokazivalo više od 300 vojnika...

Napisao i snimio Domagoj VLAHOVIĆ

NATO-ovi ocjenjivači su pomno i vrlo ozbiljno pratili svaki detalj postupanja naših vojnika

Vjerojatno najbolji opis vježbe *Cronel 08* dobili smo u kratkoj izjavi njezina vodećeg čovjeka, brigadira Mladena Fuzula. "Po broju sudionika i opsegu, vježba nije najveća ove godine, ali sigurno je najvažnija", rekao je zapovjednik Gardijske motorizirane brigade. Naime, od 14. do 16. listopada, na slunjskom poligonu, vojnici više postrojbi OSRH, kao dio tzv. deklariranih snaga za NATO/PzM operacije, pred stručnim ocjenjivačima Sjevernoatlantskog saveza dokazivali su dostignutu razinu svoje interoperabilnosti. Štoviše, vježba je na neki način bila "kruna sedmogodišnjeg rada", još od samog pristupanja naše zemlje Partnerstvu za mir. Ocjenjivanje koje su

proveli i koje je završilo vrlo uspješno prvo je takve vrste kad je riječ o OSRH-u, a poslužilo je i dobivanju povratne informacije o dostignutoj interoperabilnosti.

Pred budnim očima desetorice certificiranih inozemnih časnika (uz suradnju hrvatskih ocjenjivača), koje je predvodio austrijski pukovnik Rudi Waldner, svoje je vještine pokazivalo više od 300 vojnika. U funkciji "igrajuće" satnije bili su ondje djelatnici Gardijske motorizirane brigade, kojima je *Cronel* bio i završni dio pripreme za misiju UNDOF. Ocjenjivani su Vod NBKO, Inženjerijski vod za horizontalnu izgradnju, Bojna za specijalna djelovanja, te Zračno-medicinski tim koji su činili

predstavnici HRZ-a (naravno, s novim helikopterima) i Zapovjedništva za potporu. Iako smo mi bili tek na prvim izazvanim vježbovним "incidentima", brigadir Fuzulu nije trebalo mnogo da izrazi "oduševljenje motiviranošću i elanom koji pokazuju svi pripadnici OSRH-a".

Dana 14. listopada, kad je vaš reporter boravio na poligonu "Eugen Kvaternik", kao da se sve poklopilo: odlično vrijeme i nekoliko vrlo

atraktivnih simulacija, koje su upravo mamile da se zabilježe fotoaparatom. Istina, sve je iziskivalo i po nešto napora. Najpoznatiji poligon OSRH-a poprilično je velika geografska cijelina, a događaji su se izmjenjivali na njegovim različitim i međusobno udaljenim lokacijama. Ipak, zahvaljujući velikoj ljubaznosti i profesionalnosti naših vojnika iz Gardijske motorizirane brigade, te jednom slikovitom terencu, nije bilo nikakvih zapreka da olovka i objektiv u službi Hrvatskog vojnika budu na svim mjestima na kojima su se našli i NATO-ovi promatrači. Uzgred rečeno, oni su pomno i vrlo ozbiljno pratili svaki detalj postupanja naših vojnika i nisu se ustruča-

vali približiti im se na pola koraka i tijekom bučne pucnjave ili kročiti prema "orkanu" što bi ga izazvao helikopter pri slijetanju. Ukratko, bilo je zanimljivo i vrlo atraktivno vidjeti na jednom mjestu toliko različitih odora i oznaka kako zajedno djeluju i trude se funkcionirati što usklađenije.

Toga dana moglo se gledati i sprečavanje prosvjednika da ugroze pratinju VIP osobe, dekontaminacija vojnika izloženih radijaciji ili nekom bojnom otrovu, te naposljetku i najatraktivniji dio: prava mala bitka. Naime, iz zasjede je napadnut vojni konvoj i došlo je do puškaranja. Ipak, situaciju su spasili naši specijalci u svom stilu, brzom intervencijom.

No, jedan od njih bio je ranjen.

Brzo ga je spasio zračno-medicinski tim, doletjevši helikopterom. Dakako, u komunikaciji naši momci u maskirnom služili su se engleskim jezikom.

Kako smo saznali u danima po završetku vježbe, ocjenjivači se nisu zadržavali samo na promatranju. Uz pripremljena standardna pitanja, postavljali su i stotine drugih, na koje su naši časnici i vojnici u

Brigadir MladenFuzul i njegov tim iz Gardijske motorizirane brigade brinuli su za normalno odvijanje vježbe i ocjenjivanje

svakom trenutku trebali adekvatno odgovoriti.

Za mišljenje o onome što su prikazale naše postrojbe upitali smo pukovnika Waldnera. On je odmah primijetio da su "hrvatske snage vrlo dobro pripremljene" i da sve "ide glatko".

Nekoliko dana po završetku vježbe, čuli smo da ocjene koje su dobili vojnici OSRH-a otprilike odgovara-

ju onome što je rekao austrijski časnici. Dakle, optimistične najave su se i ostvarile, no u to nismo ni sumnjali. Uostalom, činjenica da je OSRH spreman za NATO stajala je još davno prije.

Sljedeće slično ocjenjivanje, dakle uz atraktivnu vježbu, najavljuje se za otprilike godinu dana. Tada će, nadamo se, tim ocjenjivati vojnike punopravne članice NATO-a... ■

Redovita konferencija za medije u MORH-u

Za NATO zapovjedništva spremno 400 kandidata

U Savezničkom zapovjedništvu za operacije ubuduće bi trebalo biti osam hrvatskih časnika i dočasnika, a u Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju, OSRH će imati tri predstavnika. U NATO-ovim zapovjedništvima u Madridu, Napulju i Izmiru Hrvatska za početak dobiva 25 časničkih i dočasničkih pozicija, uključujući i mjesto brigadnog generala...

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN —

U maloj dvorani za sastanke u MORH-u 21. listopada održana je redovita konferencija za medije. Nazočnim novinarima obratili su se ministar obrane Branko Vukelić, zamjenik načelnika GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić, ravnatelj Uprave za obrambenu politiku MORH-a Pjer Šimunović i ravnatelj Uprave za materijalne resurse MORH-a Darko Polanec.

Uvodne riječi pripale su ministru Vukeliću, koji je najavio tri osnovne teme konferencije: predstavljanje misije RH u Bruxellesu, odnosno njegina vojnog dijela i popune po zapovjedništvima NATO-a, aktualnosti vezane uz nabavu borbeno-oklopnih vozila i oružane stanice, te početak provedbe programa dragovoljnog služenja vojnog roka.

Ravnatelj Pjer Šimunović podsjetio je na to da RH ulazi u program integracije u NATO i da će dio toga biti i ljudi iz sustava MORH-a i OSRH-a koji će raditi u NATO-u kao predstavnici RH, ali i kao djelatnici samoga Saveza. To je priznanje našim kadrovima, ali i mnogo znači za popularizaciju vojnog poziva u RH. Misiji RH u NATO-u MORH trenutačno pridonosi s 11 svojih djelatnika u vojnem predstavništvu, te dvoje u Odjelu za obrambenu politiku. Neposredni plan koji će omogućiti funkcioniranje Misije kao integralnog dijela NATO-a podrazumijeva još petero ljudi u vojnem predstavništvu, te osmero u Odjelu za obrambenu politiku.

Ulagak u NATO otvara i mogućnost popunjavanja NATO zapovjedništava. U Savezničkom zapovjedništvu za operacije (ACO) ubuduće bi trebalo biti osam hrvatskih časnika i dočasnika umjesto dosadašnja dva, a u Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju (ACT), umjesto dosadašnjeg jednog, OSRH će imati tri predstavnika.

U NATO-ovim zapovjedništvima u Madridu, Napulju i Izmiru, Hrvatska za početak dobiva 25 časničkih i dočasničkih pozicija, uključujući i mjesto brigadnog generala. Generalni plan za kasniju fazu podrazumijeva 40-50 pozicija. Za popunjavanje pozicija postoji skupina od 400 časnika i dočasnika, a daljnji odabir izlučit će najbolje kandidate.

Ravnatelj Uprave za materijalne resurse MORH-a Darko Polanec govorio je o nabavi dodatna 42 BOV-a 8x8, te daljinski upravljanju oružanih stanica 12,7/40 mm. Čitav proces, poznato je, vodi Vladino povjerenstvo.

Konzultacije s proizvođačem, konzorcijem Patrije i Đure Đakovića - specijalna vozila, dovele su do narudžbe 42 BOV-a u osam različitih varijanti (sanitetsko vozilo, vozilo za izvlačenje i popravke, vozilo za protuoklopnu borbu, vozilo za PZO, vozilo za minobacač od 120 mm, izviđačko vozilo, zapovjedno vozilo pješaštva i zapovjedno vozilo minobacača). U tijeku su pregovori o završnim taktičko-tehničkim specifikacijama, nakon čega će konzorcij formirati finansijsku ponudu. Za dva sanitetska vozila, dva vozila za izvlačenje i popravke te četiri izviđačka vozila kompletno su definirane taktičko-tehničke specifikacije bez sustava naoružanja. Dakle, bit će isporučena opremljena, a ne bazna vozila, a integracija naoružanja i borbene opreme posebno će se ugovoriti s tvrtkom Đuro Đaković. Za ostale varijante BOV-a definirana je isporuka baznih vozila.

Glede nabave daljinski upravljanju oružanih stanica 12,7/40 mm, na osnovi zaključka Povjerenstva, kao najbolja prihvaćena je ponuda norveške tvrtke Kongsberg za borbenu stanicu Duos 12,4 Protector. Budući ugovor između MORH-a i Đure Đakovića trebao bi dovesti do integracije 56 oružanih stanica na bazna oklopna vozila.

Uime GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić je kao mjesto i datum početka obuke prvog naraštaja dragovoljnih ročnika najavio Požegu i 3. studenog. Svrha je tog projekta privlačenje mladih ljudi za službu u OSRH i popunjavanje aktivne pričuve, koja će zaživjeti 2010. godine. U poboljšanim uvjetima obuke, financija i smještaja, 220 mladića i 30 devojaka će tijekom 14 tjedana proći 400 sati obuke (temeljna obuka šest tjedana u Požegi i specijalistička obuka za vojnika-strijelca osam tjedana u Gašincima). Prvi projekt je potpuno pripremljen u svim aspektima, a ročnici koji zadovolje 70% obučnih i drugih zahtjeva pokazat će se kao potpuno spremni za vojni poziv. Plan za 2009. godinu je ambiciozniji i predviđa dva kampa s po 400 ročnika.

Od novinarskih pitanja izdvajamo ono o djelatnim vojnim osobama koje "zamrzavaju" taj status i u MORH-u obnašaju civilne funkcije. Ministar je odgovorio da to Zakon o službi u OS dopušta, te će to pitanje biti konačno definirano preustrojem MORH-a, koji je u izradi i bit će završen do kraja godine. Točno će se odrediti službenička mjesta, kao i mjesta za vojne specijaliste koji rade u Ministarstvu. ■

Prisega 6. naraštaja kadetkinja i kadeta u Kninu

Zakoračili prema časničkom pozivu

"Ovom prisegom vi ste se obvezali graditi svoju profesionalnu budućnost kao časnici OS-a. Vi ćete biti novi naraštaj srednjeg i visokog vojnog menadžmenta, koji je u modernim sustavima najodgovorniji za uspjeh organizacije", rekao je kadetima državni tajnik Raboteg

—Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN—

UKninu je 18. listopada prisegnuo 6. naraštaj kadetkinja i kadeta. Na služenje domovini prisegnulo je njih 85, a svečanost je već tradicionalno održana na legendarnoj kninskoj tvrđavi. Činom prisegе ovi mlađi ljudi zakoračili su prema časničkom pozivu. No, to je tek prvi korak. Da bi postali časnici Oružanih snaga i pridonosili njihovu razvoju, trebaju završiti fakultete i vojnu izobrazbu. Čestitali su im na izboru i mnogo uspjeha u njihovoj budućoj službi u Oružanim snagama poželjeli izaslanik ministra obrane državni tajnik Mate Raboteg i izaslanik načelnika GSOSRH-a zamjenik ravnatelja HVU-a brigadni general Slaven Zdilar, a na svečanosti su bili i njihovi roditelji i prijatelji, te predstavnici lokalne vlasti, akademске zajednice i Crkve.

Državni tajnik Raboteg između ostalog je rekao: "Biti izabran za školovanje u današnje vrijeme, u vrijeme preustroja Oružanih snaga, ali i procesa smanjenja vojnog osoblja, znači prije svega obvezu da uspiješno završite svoje školovanje, ali i obvezu da stečeno znanje, poslije, u svojim ustrojbenim jedinicama, i primijenite."

Upozorio je na značenje izobrazbe u OS-u koji

postaje jedan od najvažnijih oblika upravljanja i razvoja ljudskih potencijala, te napomenuo kako sadašnji proces izobrazbe i obuke treba promatrati i kao proces postizanja potrebne razine znanja i vještina pripadnika OSRH-a u kontekstu našeg skorog članstva u NATO-u.

"Ovom prisegom vi ste se obvezali graditi svoju profesionalnu budućnost kao časnici OS-a. Vi ćete biti novi naraštaj srednjeg i visokog vojnog menadžmenta, koji je u modernim sustavima najodgovorniji za uspjeh organizacije", istaknuo je Raboteg napomenuvši kako to nije laka zadaća, te ih pozvao da iskoriste mogućnosti koje su pred njima i ulože volju i trud u svoje obrazovanje da bi mogli odgovoriti izazovima što ih očekuju.

Brigadni general Slaven Zdilar istaknuo je kako su naše Oružane snage nastale u borbi za stvaranje i opstojnost hrvatske države. "Ponosni smo što smo iz vojske branitelja postali časna vojska pobjednika", rekao je general Zdilar te istaknuo

kako je danas hrvatski vojnik prepoznat i priznat u mirovnim operacijama diljem svijeta kao častan, hrabar, iskusni i stručan. "Stoga i od vas očekujem prije svega zalaganje i učenje, profesionalnost, vojničko ponašanje i držanje kako u vašim medusobnim odnosima, tako i u odnosima prema nadređenima i vašim predavačima", rekao je general Zdilar te ih pozvao da budu otvorena duha, spremni dati i prihvati nove ideje. U sklopu svečanosti na kninskoj tvrđavi održan je i prigodni program, a svečarskom ugođaju pridonijela je i Zrinska garda iz Čakovca, te rapski samostreličari u svojim tradicionalnim nošnjama. Završetak svečanosti, koji je bio u znaku nastupa akro grupe HRZ-a "Krila Oluje", ujedno je, možemo reći, označio i početak novog razdoblja u životu ovih mlađih ljudi koji su se odlučili profesionalno posvetiti vojnom pozivu. ■

Javno predstavljanje dijela rezultata znanstveno-istraživačkog projekta "Hrvatska vojska - hrvatsko društvo" u Puli

Pozitivan stav društva prema Hrvatskoj vojsci

"Oružane snage kao akter društvenog razvijanja ne mogu biti ni iznad ni izvan hrvatskog civilnog društva te u tom smislu moramo prepoznati potrebe hrvatskog društva, ali isto tako i njegove mogućnosti i zahtjeve u odnosu prema vlastitom OS-u, te nužnost pravodobnog, brzog i točnog informiranja građana o onome što se događa u razvoju OS-a", istaknuo je general Slavko Barić

—Napisala i snimila Leida PARLOV—

Znanstveno-istraživački projekt "Hrvatska vojska - hrvatsko društvo" najveći je projekt društvenih znanosti, a provodi se sa svrhom obogaćivanja spoznaja o ulozi i statusu OSRH u suvremenom hrvatskom društvenom kontekstu. Riječ je o velikom i iznimno strateški značajnom projektu, i to ne samo za Oružane snage nego i za cijelu zemlju. Naime, Oružane snage se razvijaju zajedno s društvom, njegova su integralna sastavnica i dijele dobre i loše strane društva. Očekuje se da će učinci tog projekta biti višestruki jer omogućuje da se analiziraju svi mogući smjerovi prema koji-

ma bi se Hrvatska vojska mogla ubuduće usmjeriti. Projekt provodi Institut "Ivo Pilar" u suradnji s Institutom za istraživanje i razvoj obrambenih sustava MORH-a. Iako bi u cijelosti trebao biti gotov u drugoj polovici 2009. godine, dosad su već provedena brojna istraživanja, dio rezultata je i javno predstavljen.

Predstavljanje je održano u Domu hrvatskih branitelja u Puli, a na njemu su između ostalih bili i zamjenik načelnika GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić, predsjednik Savjeta projekta, ravnatelj Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava MORH-a brigadir Dario Matika, te prof. dr. sc. Vlado Šakić, ravnatelj Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar".

Prema riječima dr. Šakića, već su gotove dvije trećine projekta, a na javnom predstavljanju prikazani su rezultati

samo dijela projekta vezanog uz stavove javnosti i časnika prema Oružanim snagama, hrvatski nacionalni identitet i identitet Hrvatske vojske, te analiza sadržaja hrvatskog tiska o Hrvatskoj vojsci od 1990. do 2006. godine. Istraživanja su provedena na reprezentativnom uzorku od 4420 ispitanika opće populacije i 596 časnika OSRH-a, i to u prvoj polovici ove godine. Takav uzorak je odabran, pojašnjeno je, da bi se moglo usporediti kakva je percepcija o nekoj temi u javnosti, a kakva među časnicima odnosno u sustavu OS-a.

■ Predstavljanje je održano u Domu hrvatskih branitelja u Puli, a na njemu su između ostalih bili i zamjenik načelnika GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić, predsjednik Savjeta projekta, ravnatelj Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava MORH-a brigadir Dario Matika, te prof. dr. sc. Vlado Šakić, ravnatelj Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar"

Iako je predstavljen samo dio rezultata koje još treba kvalitativno obraditi, već su ove prve analize pokazale u velikoj mjeri vrijednosno identitet-sko poklapanje javnosti i časnika. Rezultati su pokazali i izrazito visok stupanj povjerenja građana u OSRH-a. Najprihvaćenije zadaće OS-a u javnosti jesu zaštita i obrana državnog teritorija, pružanje pomoći u slučaju katastrofa u zemlji, borba protiv te-

rorizma usmjerenog protiv RH, a izražena je i visoka sklonost za sudjelovanje u međunarodnim operacijama održavanja mira. Zanimljivo je i da, primjerice, hrvatska javnost ugled vojne profesije procjenjuje razmjerno povoljnije nego časnici. Stavovi časnika i građana u velikoj se mjeri podudaraju i u pitanjima vezanim uz civilno-vojne odnose i civilni nadzor Oružanih snaga. U dijelu istraživanja koji

se odnosi na hrvatski nacionalni identitet i identitet Hrvatske vojske, prvi rezultati su pokazali da su i kod građana i kod časnika relativno najvažnije sastavnice socijalnog identiteta poznavanje materinskog jezika, nacionalna pripadnost i pripadnost obitelji.

Posebno zanimanje pobudio je dio projekta vezan uz analizu sadržaja tiska o Hrvatskoj vojsci. U predstavljanju tih rezultata, naglašeno je da treba razlikovati znanstveni pristup i osobnu percepciju o pisanju medija o Hrvatskoj vojsci. Analizirana je zastupljenost pojedinih područja i tema vezanih uz Hrvatsku vojsku, odnos autora prema OS-u te zastupljenost pojedinih aktera vezanih uz Hrvatsku vojsku, i to u šest dnevnih novina i pet tjednika. Prvi rezultati pokazali su da se autori priloga i u dnevnom i u tjednom tisku prema HV-u odnose uglavnom neutralno.

■ Na javnom predstavljanju prikazani uz stavove javnosti i časnika prema Osjetit i identitet Hrvatske vojske, te ana-

jući potrebe hrvatskog društva, njegove mogućnosti, a isto tako i očekivanja hrvatskog društva od vlastite vojske. Oružane snage kao akter društvenog razvijanja ne mogu biti ni iznad ni izvan hrvatskog civilnog društva te u tom smislu, istaknuo je, moramo prepoznati i potrebe hrvat-

- Na javnom predstavljanju prikazani su rezultati samo dijela projekta vezanog uz stavove javnosti i časnika prema Oružanim snagama, hrvatski nacionalni identitet i identitet Hrvatske vojske, te analiza sadržaja hrvatskog tiska o Hrvatskoj vojsci od 1990. do 2006. godine

skog društva, ali isto tako i mogućnosti i zahtjeve hrvatskog društva u odnosu prema vlastitom OS-u, te je upozorio i na nužnost pravodobnog, brzog i točnog informiranja građana o onome što se dođeđa u razvoju OS-a.

Ravnatelj IROS-a brigadir Matika, koji je sve pozdravio i uime ministra obrane Branka Vukelića, između ostalog je upozorio i na značenje ovog projekta vezano uz naš ulazak u euroatlantske integracije.

Table 1: Summary statistics

Iako je najveći dio projekta već gotov, predstoji još, između ostalog, provođenje radionice, intervjuja i fokus grupe vezane uz dio projekta Hrvatska vojska i nacionalna strategija, te zah-tjedna, dubinska, kvalitativna analiza dobivenih rezultata i pisanje studija, znanstvenih radova i knjiga na temelju dobivenih rezultata.

Dr. Šakić je pohvalio više nego dobru suradnju s IROS-om, čiji stručnjaci također sudjeluju u tom projektu, te je napome-

nuo da takva suradnja proizvodi i niz sekundarnih učinaka, odnosno pruža mogućnost za ospozobljavanje mlađih znanstvenika, a između ostalog Institutu pruža priliku za ospozobljavanje stručnjaka za provođenje ekspertrijskih pos-

lova u budućnosti. U provođenju istraživanja sudjelovali su i studenti.

Napomenimo i da je u Domu hrvatskih branitelja u Puli otvoren i Centar Instituta "Ivo Pilar", koji je osnovan radi stvaranja dugoročnog partnerskog odnosa i razvoja istraživačkog potencijala u lokalnim zajednicama.

I ovaj znanstveno-istraživački projekt neosporno je rezultat iznimno dobre civilno-vojne suradnje u području znanosti i obrazovanja, te je samo jedan od projekata što ih IROS provodi u suradnji sa znanstvenim institucijama u zemlji. Ovaj i slični projekti koji se provode, i to ne samo iz područja društvenih znanosti, važni su za razvoj jednog kompleksnog sustava kakav su Oružane snage, ali kako smo već rekli

- i za cijelu našu zemlju. Projekti se odnose na cijeli obrambeni sustav, a ono što je vrlo bitno jest i da ovakva suradnja MORH-a i OSRH-a i civilnih znanstvenih institucija pokazuje i kakav je put integracije znanja u Republici Hrvatskoj. ■

Provodenje ovog projekta, nužno je jer je potrebno početi na drugi način promišljati i hrvatske Oružane snage i hrvatsko civilno društvo, a isto tako i budućnost Hrvatske vojske. Potrebno je hijerarhijski postaviti Hrvatsku vojsku, hrvatskog časnika, struku, na ono mjesto koje mu u društvu stvarno i pripada, uvažavajući sve ono što utječe na tu struku i uvažavajući potrebe hrvatskog društva, njegove mogućnosti, a isto tako i očekivanja hrvatskog društva od vlastite vojske

Učenjem čuvamo prošlost i upravljamo budućnošću

Učenje i vrijednost izobrazbe u vojski neprocjenjivi su. Učenjem novih znanja i vještina pojedinac se osposobljava za vojne dužnosti i za korištenje novom tehnologijom. No znanje spašava vojnikov život i živote njegovih suboraca u opasnim bojnim situacijama za koje ih vojna obuka, ma koliko bila realistična, ne može nikada potpuno pripremiti...

Suzana FILJAK

Zreka da znanje i sve što je naučeno čuva prošlost i upravlja budućnošću sadrži svu vrijednost učenja za pojedinca i za cijelo čovječanstvo. Razmišljanja o učinkovitom oružju razvila su ideju o sredstvu za brisanje svih znanja u vojnika protivničke strane. Takve teme nisu samo područje SF priča već su i drevna težnja vojskovođa za postizanje brze i bezbolne pobjede. Najlakše ovladavanje protivnikom bez upotrebe sile, bez ljudskih žrtava i materijalne štete, bilo bi moguće takvim otkrićem. Bez znanja i korištenja naučenog, ljudska vrsta zapravo bi se vratila na sam početak razvojne ljestvice, gdje ponasanje određuju isključivo urođeni porivi, nagoni i bezuvjetni refleksi.

Gotovo sve što u životu znamo negdje smo naučili. Učenje je složeni psihički proces pospremanja podataka u skladište pamćenja, a obuhvaća znanja, navike, vještine i sposobnosti. Učenjem se mijenjamo, razvijamo i stječemo nova iskustva, širimo vidike i interese. Uče se i vrijednosti, stavovi, običaji, a uči se i voljeti - ljude i domovinu. Stoga je i odgojna komponenta učenja posebno važna jer se izobrazbom prenose tradicijske vrijednosti i organizacijska kultura, što ima osobito motivacijsko značenje u razvoju postrojbenog zajedništva i međusobnog povjerenja.

Za rijetke vještine postoje kritične životne točke do kojih se moraju uspostaviti (primjerice govor i temeljna čuvstva). Sva druga učenja odvijaju se tijekom cijelog života i za učenje najviše vrijedi pravilo "nikad nije kasno". Uspješnom učenju pomažu urođena znatiželja i radoznanost, koje potiču pozitivnu unutrašnju motivaciju za istraživanjem i usvajanjem novih sadržaja. Najizraženije je to kod male djece, ali i u odrasloj dobi svaki novonaučeni sadržaj otvara nove vidike i budi želje za dalnjim učenjem. Loši okolinski utjecaji i kriva usmjeravanja, nažalost, mogu vrlo lako umanjiti ili potpuno uništiti ovu osobitu ljudsku potrebu. Najlakše je učiti prvih dvadesetak godina života, ali sve do pedesete ne postoje čimbenici koji bi usporavali učenje. Iz go-

dine u godinu čovjekovo iskustvo i znanja povećavaju se pa je i veća mogućnost prepoznavanja važnijih podataka i vezivanja novih s već postojećim znanjima. Zbog nezaustavljivog procesa starenja, sposobnost za učenje u kasnijim godinama nešto je umanjena, ali može ostati trajno sačuvana ako se stalno uči. Struktura mozga je takva da ima neograničeni kapacitet i što ga više koristimo postaje razrađeniji mehanizam koji nam bolje služi. Dob ne ograničava čovjeka da uči, što je i pretpostavka cjeloživotnog obrazovanja, a činjenica da su se velika znanstvena otkrića izumiteljima dogodila upravo u njihovim zrelijim životnim razdobljima govori tome u prilog.

Uspješno učenje pretpostavlja ovlađavanje određenim vještinama. Aktivan pristup pri učenju, priprema i obrada novih sadržaja, povezivanje s postojećim znanjima, pravilan omjer teorije i praktičnog uvježbanja složenih vještina, dobro planiranje i provedba obuke, poticajne rasprava te učenje postavljanjem i rješavanjem problema (uz vremenski pritisak i manjak informacija, i uopće pod stresom), korištenje mnemoteknikom i kreiranje kognitivnih mapa, vještine su nužno potrebne svakom vojniku s obzirom na značajke i uvjete djelovanja u suvremenim vojnim operacijama. Stalno i redovito učenje jedna je od temeljnih zadaća svakog hrvatskog vojnika, dočasnika i časnika kako bi udovoljili novim složenim zahtjevima. Redovitim učenjem jača mentalna kondicija, što olakšava nova učenja i kvalitetnije znanje primjenjivo u potpuno novim situacijama, a brže je i zaključivanje i ispravnije donošenje odluka. Tako stecene vještine otpornije su u stresnim situacijama pa su i kobne pogreške manje.

Važno je stoga u vojnoj organizaciji održavati pozitivnu motivaciju za učenje i pravilno je ekstrinzično usmjeravati, pojasniti svrsishodnost učenih sadržaja, postavljati realne ciljeve i mjerljive rezultate naučenog te pozitivno nagradjavati uspješnost. Uspjeh je najbolji poticaj za nova učenja. ■

Hrvatski vojnici u sastavu litavskog PRT-a donirali afganistanske časnike

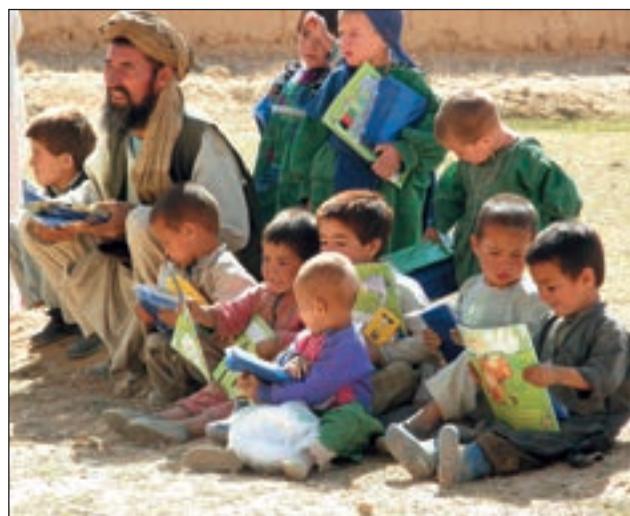
Da se lakše prezimi

Sedma rotacija Provincijskog tima za rekonstrukciju pod litavskim vodstvom (PRT-7) donirala je toplu odjeću Nacionalnoj upravi za sigurnost (NDS) provincije Ghor. Stotinu toplih kaputa za gardiste i isto toliko toplog donjeg rublja predano je časnicima za dolazeće hladno vrijeme...

—Ruta Gaizutyte, prevela Jasmina PEŠEK—

U afganistanskoj provinciji Ghor, Chagcharan, 14. listopada sedma rotacija Provincijskog tima za rekonstrukciju pod litavskim vodstvom (PRT-7) donirala je toplu odjeću Nacionalnoj upravi za sigurnost (NDS) provincije Ghor. U predaji donacije sudjelovao je i hrvatski časnik za CIMIC, bojnik Ivan Željeznik. Stotinu toplih kaputa za gardiste i isto toliko toplog donjeg rublja predano je časnicima za dolazeće hladno vrijeme. Časnici su ih počeli isprobavati odmah nakon donacije, izrazivši veliku zahvalu na pomoći i potpori. "Učinjen je velik korak naprijed za tri godine rada PRT-a u provinciji Ghor. Smjena koja nas je danas posjetila vrlo brzo se vraća kući. Ipak, ne zaboravljaju da u Afganistan dolazi zima. Zaista cijenimo tu pažnju i brigu", rekao je zamjenik šefa NDS-a, Nasim Mohammad.

Ovo je druga potpora institucijama sigurnosti provincije Ghor za iduću zimu. Prošli tjedan je 200 kompleta tople odjeće isporučeno za afganistsku Nacionalnu policiju (ANP). Zimske odore za institucije sigurnosti u provinciji Ghor dar su Hrvatske vojske. Prema riječima načelnika policije, čak i takve male donacije motiviraju časnike za sigurnost da bolje obavljaju svoj posao. Zime u Afganistanu vrlo su hladne i surove: suho vrijeme, puno snijega i goleme razlike u temperaturama. Lokalno stanovništvo ima zimi mnogo problema. Vrlo je teško zbog nedostatka hrane i tople odjeće, otežane ili nemoguće komunikacije s glavnim gradom

■ Školska djeca, koja imaju nastavu na sagovima pod vedrim nebom, dobila su mnogo školskog materijala: knjiga, bilježnica, olovaka te kišnih kabanica i lopti za igru u slobodno vrijeme

■ Stotinu toplih kaputa za gardiste i isto toliko toplog donjeg rublja predano je časnicima za dolazeće hladno vrijeme

ili drugim selima provincije Ghor. Vojnici PRT-a nastoje učiniti sve što je u njihovo moći kako bi lokalnom stanovništvu olakšali život tijekom zime. Dostavljaju hranu, tople deke ili odjeću, pokušavaju pružiti medicinsku pomoć.

Iako sudjeluju većinom litavski vojnici u zadaćama ovog PRT-a, i hrvatski vojnici im se pridružuju u obnovi provincije Ghor. Tijekom svog djelovanja u PRT-7, hrvatski vojnici su predvodili mnogo CIMIC projekata i ophodnji. Početkom listopada, hrvatski Mobilni promatrački timovi za vezu (MLOTs), zajedno s litavskim i talijanskim vojnicima, obavili su ophodnje do udaljenih sela provincije Ghor. Stanovništvo Madrasa i Sangow Bara dobilo je informaciju o procesu registracije birača koji je u tijeku. Tom prilikom bilo im je dostavljeno mnoštvo novina, odjeće i drugog materijala. Štoviše, u Sangaw Baru vojnici su posjetili školu na otvorenom. Školska djeca, koja imaju nastavu na sagovima pod vedrim nebom, dobila su mnogo školskog materijala: knjiga, bilježnica, olovaka te kišnih kabanica i lopti za igru u slobodno vrijeme. Sedma po redu rotacija Provincijskog tima za rekonstrukciju provincije Ghor sudjeluje u ISAF operaciji u Afganistanu, a jedna je od ključnih zadaća tog tima pružati potporu provincijskoj vladi, te stvoriti sigurnost i povoljno okruženje za obnovu provincije. ■

Vojna vježba PZO postrojbi HKoV-a na poligonu OSRH "Rt Kamenjak"

Štit 2008

Na poligonu OSRH "Rt Kamenjak", Premantura, održana je od 6. do 17. listopada intergranska vojna vježba PZO postrojbi Hrvatske kopnene vojske.

U njoj su sudjelovale postrojbe HKoV-a, HRZ-a i PZO-a, HRM-a i ZzP-a. Najveći dio organizacije i provedbe vježbe ove godine bio je na PZO ZOD "Fran Krsto Frankopan", a zapovjednik vježbe Štit 2008 bio je brigadir Blaž Beretin.

Vježba Štit 2008 nastavak je i nadogradnja svih dosad provedenih vježbi gađanja ciljeva u zračnom prostoru, započetih na ovom poligonu još 1994. godine. U skladu sa smjernicama zapovjednika HKoV-a general pukovnika Mladenom Kruljicom, na ovogodišnjoj je vježbi posebna pozornost posvećena taktičkim radnjama i postupcima. Prvi put od Domovinskog rata, vježba je provedena kroz taktičke supozicije različite za svaku postrojbu radi provjere bojne spremnosti. Zadaće postrojbi počele su s uzbunjivanjem, organizacijom hodnji i zaposjedanjem položaja do izvršenja bojnih gađanja. Dakle, provjerena je bojna sposobljenost postrojbi PZO i bojni PZO gardijskih brigada, a posebno su ispoštovane sve procedure uz mjere sigurnosti. Bojna gađanja ciljeva u zraku s lakin prijenosnim sustavima PZO-a provedena su 13. i 14. listopada, a s topničkim postrojbama 15. i 16. listopada, i to prema Uputi i programu gađanja iz LTRO PZO. Za provedbu ove vježbe bilo je angažirano 600 pripadnika OS-a i 250 različitih sredstava borbene i neborbene tehnike. Treba istaknuti spremnost i sposobnost postrojbi PZO-a u zadaćama prebacivanja snaga od matičnih vojarni do poligona (željeznicom i morem), uz asistenciju Pukovnije VP.

Vježba Štit 2008 ostat će zabilježena i po tome što je prvi put provjerena spremnost logističkih postrojbi po funkcijama logistike (organizacija prehrane, održavanja, prijevoza i dr.). Tako je, primjerice, dnevno pripremljeno i podijeljeno po 1800 obroka u taborškim uvjetima. Spremnost bojne NBKO provjerena je u organizaciji dostave pitke vode također u taborškim uvjetima. U osmišljavanju i usložnjavanju različitih taktičkih situacija, velik je doprinos dala izvidnička satnija gombra. Pukovnija veze imala je zadaću provjeriti mogućnosti najnovijih komunikacijskih sustava te sve potrebne informacije uvezati na TOC, koji je prvi put uspostavljen za potrebe vježbi PZO-a. Iskorištena je prilika za prezentaciju i obuku na najnovijem SIMIG 2000 (simulator za PZO sustav iglu). Maksimalna pozornost posvećena je zaštiti okoliša na poligonu. Nakon završetka vježbe, zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac čestitao je svim sudionicima, direktoru i njegovim suradnicima na odličnoj organizaciji i prezentaciji obučenosti postrojbi PZO-a HKoV na najvišoj razini. Također je izrazio zadovoljstvo suradnjom s MUP-om i civilnim strukturama.

E. NAKIĆ, M. BULJAT

snimio I. VULETA

Sjećanje na Alfreda Hilla

Povodom 17. godišnjice pogibije bojnika Alfreda Hilla, prvog zapovjednika satnije Vojne policije 204. vukovarske brigade, 16. listopada na njegov grob na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata vijence su položili obitelj Hill, zapovjednik i zamjenik zapovjednika Središta Vojne policije za obuku "Bojnik Alfred Hill", satnik Dražen Leko i bojnik Mile Skukan, te izaslanstvo Udruge veterana Vojne policije.

D.Z.

Škola u prirodi

Polaznici 14. naraštaja intenzivnog tečaja engleskog jezika ISAF, koji se provodi u Školi stranih jezika "Katarina Zrinski" na HVU, a u sklopu preduputne obuke namjenski organiziranih snaga Vojne policije za Međunarodne mirovne operacije, posjetili su 15. listopada Eko selo na Žumberku i kuću prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana u Velikom Trgovišću.

D.Z.

Obilježena 15. obljetnica ZŠŠ "Blago Zadro"

Zapovjedno-stožerna škola "Blago Zadro" obilježila je 15. obljetnicu, a prigodna svečanost organizirana tim povodom održana je 16. listopada na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski", na sedamnaestu godišnjicu pogibije legendarnog zapovjednika obrane Borova Naselja čije ime Škola nosi od 1995. godine.

Uime ministra obrane djelatnicima i polaznicima Škole čestito je državni tajnik Gordan Čačić. Ističući da izobrazba u toj vojnoj školi određuje daljnju karijeru časnika, napomenuo je da je to ujedno najbolja priprema za zapovjedne i stožerne dužnosti u Oružanim snagama. "To je prekretnica u vašem dalnjem profesionalnom razvoju", poručio je polaznicima Škole general bojnik Jozo Miličević, pozdravljajući sve okupljene uime načelnika Glavnog stožera. Polaznicima 16. naraštaja te brojnim uzvanicima prigodnim riječima obratili su se i ravnatelj Učilišta general bojnik Mirko Šundov, koji je posebno izrazio zadovoljstvo što su svečanosti nazoočili i polaznici Temeljne časničke izobrazbe, te zapovjednik Škole brigadir Zvonko Brajković, koji je ukratko podsjetio na razvoj te vojno-obrazovne ustanove u proteklih petnaest godina i njezinu ulogu u obrambenom sustavu. Uime obitelji prvoga generala Hrvatske vojske, pognulog u obrani Borova Naselja ratne 1991., okupljene je pozdravio Željko Zadro. Kao i svi govornici, i on se prisjetio lika i djela Blage Zadre, zaključivši da bi i o tom heroju Domovinskog rata trebalo napisati knjigu kako bi nje-

snimio T. BRANDT

gov doprinos u stvaranju i obrani Lijepe Naše ostao trajno zabilježen. Najviši su uzvanici u nazoočnosti djelatnika i polaznika Zapovjedno-stožerne škole položili vijenac i zapalili svijeću podno biste generala Blage Zadre u krugu Učilišta, a u kapelici Sv. Mihaela Arkandela služena je misa koju je predvodio fra Žarko Relota. Povodom jubilarne obljetnice na središnjoj je svečanosti zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole uručio prigodne medalje svim svojim prethodnicima, kao i ravnatelju Hrvatskog vojnog učilišta te obitelji Zadro, a svečanost je završila nastupom Orkestra Hrvatske vojske.

M. ALVIR

17. obljetnica Divizijuna pomorskih i kopnenih diverzanata

Ratna postrojba Divizijuna pomorskih i kopnenih diverzanata, koja je za vrijeme Domovinskog rata sudjelovala u mnogim operacijama na otocima, u primorju i u dalmatinskom zaleđu, 17. listopada obilježila je 17. obljetnica.

Središnji dio ovogodišnje proslave bilo je polaganje vijenaca na dno mora, na mjestu gdje je 28. siječnja 1992. potonula barkasa koja je naletjela na pomorsku minu, pri čemu su poginuli pripadnici postrojbe Darko Jurišin i Nikola Prleta. Kad je vojni kapetan HRM-a don

Branimir Projić blagoslovio vijenac, ratni zapovjednik postrojbe Pero Mihovilović predao ga je roniocima

Hrvatske ratne mornarice, a oni su, uz zvuke trube, zaronili na dubinu od 27 metara, te vijenac učvrstili za jarbol potonule barkase.

Na polaganju vijenaca bili su članovi obitelji poginulih diverzanata, pripadnici ratne postrojbe Divizijuna pomorskih i kopnenih diverzanata, pripadnici Udruge dragovoljaca HRM-a predvođeni admiralom Vidom Stipetićem te djelatni pripadnici Hrvatske ratne mornarice, kapetan fregate Ivo Rafanelli i kapetan fregate Neven Katić.

OJI HRM

Posjet NATO brodova Splitu

U ratnu luku Lora u Splitu uplovili su 16. listopada NATO brodovi koji čine skupinu SNMG-1 (Standing NATO Maritime Group ONE), i to: protuzrakoplovna fregata "SPS Almirante Juan de Borbon" (Španjolska), višenamjenska fregata "ORP General Kazmierz Pulaski" (Poljska), višenamjenska fregata "USS Taylor" (USA) i tanker "Spessart" (Njemačka).

Ostale dvije fregate iz skupine, Ville de Quebec (Kanada) i dr. Ruyter (Nizozemska), nalaze se na putu prema Somaliji odnosno iz Somalije, gdje

pružaju eskort brodovima koji tamo dopremaju hranu. Skupina SNMG-1 temelj je za značajnije skupine NATO brodova, te je moguće njezino proširenje ovisno o zadaći. Na čelu skupine nalazi se zapovjednik SNMG-1, španjolski kontraadmiral Juan Rodriguez, koji je na tu dužnost stupio u siječnju 2008. na razdoblje od godine dana.

Skupina brodova SNMG-1 posjećuje Republiku Hrvatsku nakon što su sudjelovali u više vježbi na moru u Sredozemnom i Baltičkom moru te

na Atlantskom oceanu. Prošlog tjedna sudjelovali su na vježbi "Noble Midas 08" na Kreti. Nakon Hrvatske, SNMG-1 odlazi u posjet mornaricama Crnog mora, gdje će posjetiti Bugarsku i Rumunjsku te održati vježbe na moru s američkim brodovima.

Prvog dana posjeta Splitu, admirал Rodriguez je imao primanje u Splitsko-dalmatinskoj županiji i u Poglavarstvu grada Splita. Nakon toga primio ga je u Zapovjedništvu Hrvatske ratne mornarice, zamjenik

zapovjednika HRM-a kapetan bojnog broda Tihomir Erceg.

U sklopu posjeta RH, kontraadmiral Rodriguez je pozvao predstavnike medija na brod "Almirante Juan de Borbon" kako bi ih informirao o aktivnostima svoje skupine brodova i o posjetu Hrvatskoj. Objasnio je zadaće skupine SNMG-1, a naglasak je stavio na zadaće vezane uz sudjelovanje u operaciji Active Endeavor. Istaknuo je da Hrvatska ratna mornarica ima male brodove, koji isto tako mogu učinkovito pridonijeti zajedničkim NATO aktivnostima. "Mi dolazimo naučiti druge ali istodobno učiti od njih", rekao je admiral Rodriguez, komentirajući razlog suradnje s Hrvatskom ratnom mornaricom.

Spremnost je HRM potvrdio na zajedničkom uvježbavanju, koje su NATO brodovi i brodovi Hrvatske ratne mornarice imali 20. listopada nakon čega je SNMG-1 napustio luku Lora. Brodovi su na moru zajednički uvježbavali NATO navigacijske i komunikacijske postupke.

OJI HRM

Rumunjsko izaslanstvo u Kninu

Izaslanstvo 4. divizije Oružanih snaga Rumunjske, koje je predvodio zamjenik zapovjednika 4. divizije brigadni general Petru-Victor Toader, a u kojem su bili pukovnik Petru Pah, časnik za planiranje u Odjelu G-3 4. divizije, i pukovnik Ovidiu Uifalean, zapovjednik 812. pješačke bojne, boravilo je od 13. do 16. listopada u posjetu Gardijskoj motoriziranoj brigadi HKoV-a u Kninu.

Rumunjskom izaslanstvu u Zapovjedništvu gmtbra prezentiran je njezin ustroj, a razmijenjena su i iskustva iz sudjelovanja u međunarodnim operacijama. S obzirom na veliko iskustvo što ga OS Rumunjske ima u međunarodnim operacijama, kao i OSRH i prije njegova ulaska u NATO savez, zaključeno je da bi za obje zemlje bilo korisno nastaviti, ali i proširiti takvu bilateralnu suradnju. Rumunjsko izaslanstvo je posjetilo i 2. motoriziranu bojnu Pauci u vojarni "Kralj Zvonimir" u Kninu, te su u pratinji načelnika stožera gmtbra pukovnika Ivana Brajkovića i zapovjednika 2. mb pukovnika Željka Nakića posjetili i kamp Bralovac kraj Knina, gdje se pripadnici postrojbi OSRH-a uvježbavaju za sudjelovanje u mirovnim misijama. U kampu Bralovac prezentirano je i gađanje iz automatske puške. U sklopu posjeta, rumunjsko izaslanstvo je bilo i na kninskoj tvrđavi. Ondje su se upoznali i s tijekom vojno-redarstvene operacije Oluja, a za četverodnevног boravka u Hrvatskoj posjetili su i Nacionalni park Krka te Split. General Toader ocijenio je posjet zanimljivim i korisnim te izjavio kako će svojim nadređenima predložiti nastavak suradnje 4. divizije oružanih snaga Rumunjske s Gardijskom motoriziranom brigadom HKoV-a.

Seminar u RACVIAC-u

RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju organizirao je od 16. do 17. listopada seminar na temu "Označavanje i praćenje kao mjere kontrole u sprečavanju i suzbijanju trgovine lakiom pješačkim naoružanjem".

Seminar je organiziran u suradnji s Carinskom upravom Republike Hrvatske i Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Makedonije, a bilo je 35 sudionika iz više europskih zemalja poput Albanije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Francuske, Moldavije, Crne Gore, Makedonije, Rumunjske, Srbije, Slovenije, Turske i Velike Britanije, predstavnika više ministarstava, raznih vladinih agencija i institucija uključenih u suzbijanje nedopuštene trgovine lakiom pješačkim naoružanjem.

Predavači seminara bili su stručnjaci iz međunarodnih organizacija: GRIP (International Group for the Peace and Security Research), Uprava hrvatske carine, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Makedonije, SEESAC (South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons), verifikacijska središta iz Francuske i Velike Britanije, OEES misija iz Bosne i Hercegovine, kao i RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju.

Seminar je proveden u dva dijela. Prvog dana seminara održan je teoretski dio u RACVIAC-ovu sjedištu u Rakitju i u tom dijelu obradene su teme poput pravnih sredstava, pravila i dokumenata koji se tiču borbe protiv raspača-

snimio I. SKENDEROVIC

vanja lako pješačkog naoružanja, osmišljenih ne samo za obuzdavanje nezakonitog trgovanja već i za jačanje mera nadzora u odnosu na nezakonitu proizvodnju i prodaju, kao i za razvijanje visokih zajedničkih normi glede njegova prenošenja, prijavljivanja i skladištenja. Drugog dana seminar je nastavljen na državnom graničnom prijelazu Bregana kao studijsko putovanje, te je bio usmjeren na neposrednu razmjenu iskustava u području borbe protiv nezakonite trgovine i raspaćavanja lako pješačkog naoružanja.

N. BOČKAJ

Prvi dočasnici OS Republike Bugarske u Zemuniku

U sklopu radnog posjeta OSRH i vojarni "Zemunik", u postrojbama 93. zrakoplovne baze i SzO HRZ i PZO "Rudolf Perešin" boravili su prvi dočasnik OS Republike Bugarske časnički namjesnik Toshko N. Todorov, te prvi dočasnici bugarskog zrakoplovstva i mornarice časnički namjesnici Rumen S. Petrov i Georgi R. Nikolov.

Uz razmjenu iskustava, gosti su razgledali izloženu tehniku u sastavu 93. zb upoznavši se s temeljnim zadaćama postrojbe i tijekom školovanja hrvatskih vojnih pilota. Njihovi domaćini, prvi dočasnik HRZ i PZO časnički namjesnik Mario Mateljić i prvi dočasnici domicilnih postrojbi časnički namjesnici Željko Čubrić i Milenko Petrić, prezentirali su razvoj dočasničkog kadra u grani HRZ i PZO, s težištem na radu zrakoplovnih tehničara kao najbrojnijeg osoblja u potpori i provedbi letačkih zadaća.

M. KARAČIĆ

Zapovjednik švedskog ratnog zrakoplovstva u 93. zb

U programu uzvratnog radnog posjeta HRZ-u i PZO-u, visoko vojno izaslanstvo Kraljevine Švedske predvođeno zapovjednikom RZ general bojnikom Andersom Silwerom boravilo je u vojarni "Zemunik".

Uvažene goste iz Švedske primili su zapovjednik HRZ i PZO brigadni general Vlado Bagarić i zapovjednici zemuničkih postrojbi brigadiri Miroslav Kovač i Pero Galić. Nakon prezentacije o ustroju i zadaćama 93. zb i SzO HRZ i PZO "Rudolf Perešin", gosti su posjetili nastavne kabinete, te razgledali tehniku na

kojoj lete hrvatski vojni piloti.

Osim službenog dijela posjeta, švedsko je izaslanstvo imalo priliku upoznati i kulturnu baštinu grada Zadra, te ljepote NP Kornati. Srdačnom i prijateljskom ozračju posjeta pridonijelo je i to što se u švedskom izaslanstvu nalazio satnik Robert Krznaric, pilot hrvatskih korijena.

M. KARAČIĆ

Višenamjensko oklopno vozilo

NA KONFERENCIJI i izložbi AUSA 2008., održanoj u Washingtonu, njemačka tvrtka Krauss-Maffei Wegmann (KMW) i američka L-3 Communications Corporation objavile su partnerstvo u razvoju nove obitelji vozila koje su opisali kao prvo skalabilno oklopno vozilo.

Zapravo je riječ o sklapanju ugo-

vora njemačke i američke tvrtke o novom naprednom oklopnom vozilu koje pod imenom F2 razvija KMW. Ugovorom se olakšava prodor vozila na američko tržiste, što se najlakše očituje iz imena, F2US.

Izvorno njemačko vozilo F2 skalabilne je konstrukcije i dopušta izradu obitelji vozila u nekoliko varijan-

ti, mase od 10 do 24 tone. Osnovno vozilo pokreće dva nezavisna motora, a američku će inačicu F2US tvrtka L-3 za potrebe američkog tržista opremati drukčjom opremom iz svojega proizvodnog programa.

Skalabilna konstrukcija i modularna filozofija u razvoju vozila omogućuju izradu temeljnih inačica koje se jednostavno prilagode za raznovrsne zadaće. Mnoge su komponente i podsustavi jednaki za sve inačice, od najlakše desetotonske pogonske patrolne konfiguracije 4x4 za tri člana posade pa do najveće 6x6 koja može primiti 11 ljudi.

To omogućava jednostavniju logistiku, smanjuje troškove održavanja, a uporaba komercijalnih komponenti omogućava jednostavnu potporu u raznim dijelovima svijeta. Vozilo ima dobru oklopnu zaštitu, u skladu s trenutačnim standardima za zaštitu od metaka, mina i eksplozivnih naprava.

M. PETROVIĆ

AARGM kreće u proizvodnju

U LISTOPADU ove godine još jedan višegodišnji razvojni projekt okončao je svoju razvojno-testnu fazu te dobio zeleno svjetlo za započinjanje serijske proizvodnje. Riječ je o proturadarskom projektilu nove generacije AGM-88E AARGM (Advanced Anti-Radiation Guided Missile), koji su zajednički razvili američka tvrtka Alliant Techsystems i talijanska tvrtka Marconi Industrial Services. Proturadarski projektil AGM-88E AARGM generacijski je nasljednik Raytheonovog projektila AGM-88C/D HARM, u odnosu na koje i ima znatno poboljšanu preciznost udara na protivničke ciljeve, novi GPS/INS/satelitski sustav navođenja projektila, novi paket elek-

tronike koji projektil čini neosjetljivijim na protivnička ometanja, višemodni ciljnički pretražnik ugrađen u glavu projektila pomoću kojega AGM-88E može zahvatiti i one radarske postaje koje trenutačno nisu aktivne. Američka mornarica kani projektilima AGM-88E AARGM

opremati svoje Hornets, čije se uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu očekuje 2010., dok bi Italija potom za potrebe naoružavanja svojih Tornado ECR (Electronic Combat and Reconnaissance) mogla naručiti oko 250 projektila.

I. SKENDEROVIC

Olakšani Caiman

NA KONFERENCIJI i izložbi AU-SA 2008, britanska tvrtka BAE Systems predstavila je novu inačicu kočnog višenamjenskog oklopног vozila Caiman. Oklopno vozilo Caiman izvorno je načinjeno u pogonskoj inačici 6x6, a novi olakšani model u pogonskoj konfiguraciji 4x4. Caiman je inače razvijen tako da svojim značajkama može ući u MRAP kategoriju vozila, otpornih na mine, paljbu streljačkog oružja i eksplozivne naprave.

Oznaka novog vozila je Caiman Light ili CLT. Kao prethodnik Caiman 6x6, načinjen je na podvozu kamiona FMTV, samo ovaj put ne tro- već dvoosovinskom. Iako je ma-

nji i lakši, razina zaštite Caimana 4x4 identična je onoj kod većeg Caimana 6x6. Treba imati na umu da veći Caiman ima masu od 18 tona, dok je ona kod CLT inače 12 tona. Naravno, smanjena je i ukupna korisna nosivost za odgovarajući omjer, a ima prostora za prihvatanje do pet vojnika.

Smanjena masa i dimenzije te elektronička kontrola stabilnosti vozila i mogućnost ugradnje sustava za zakretanje i stražnjih kotača omogućavaju dobru pokretljivost i mali krug okretanja, prema tvrtki

BAE Systems

samo 7 metara. To je vrlo važna osobina ako se vozilo rabi u urbanim uvjetima jer omogućava lakše manevriranje i mogućnost ophodnje i užim ulicama. Obadva Caimana i kamion na kojem su nastali FMTV imaju oko 85% zajedničkih dijelova, što olakšava održavanje na terenu.

M. PETROVIĆ

PREDSTAVNICI ruskog proizvođača zrakoplovne tehnike, tvrtke Progres iz grada Arseniev na dalekom ruskom istoku, izjavili su sredinom listopada da nakon višemjesečnih najava i priprema konačno počinje serijska proizvodnja višenamjenskog borbenog helikoptera Ka-52 Alligator (NATO oznake Hokum-B). Rusko ratno zrakoplovstvo trebalo bi dobiti prve Ka-52 tijekom proljeća 2009., odnosno prema najavama zapovjednika ruskog ratnog zrakoplovstva Alexandra Zelina do 2015. očekuju isporuku 100 više-

Započinje proizvodnja Ka-52 Aligatora

namjenskih borbenih helikoptera tipa Mi-28N i Ka-52 Aligator.

Borbeni helikopter Ka-52 Aligator prošao je zbilja dugotrajan i iscrpljujući put od leta prvog prototipa, 17. lipnja 1982. na prvi je probni let poletjela jednosjedna inačica Ka-50 Black Shark (NATO naziv Hokum-A), do ovojesenskog početka serijske proizvodnje, unatoč činjenici da je u svjetsku obitelj borbenih helikoptera donio nekoliko poprilično revolucionarnih tehničkih rješenja odnosno primjena. To se prije svega odnosi na sustav kontrarotirajućih koaksijalnih rotora, što je svojevrsni specijalitet tvrtke Kamov, koja je proteklih godina stekla golemo iskustvo s integracijom kontrarotirajućih koaksijalnih rotora na helikoptere. Time se prije svega postigla mnogo bolja iskoristivost tijekom lebdenja, mnogo bolja manevaribilnost letjelice, manja inertnost kod promjene režima letenja, ne troši se dio snage na pokretanje repnog rotora kojega na ovom tipu letjelice nema, zbog čega nema opasnosti od oštećenja repnog rotora tijekom zabeđenja, a također je znatno povećana i maksimalna brzina letjelice. Uz to, u pilotsku kabинu je ugrađe-

no katapultirajuće sjedalo za pilote, i to vrlo vjerojatno NPP Zvezda K-37-800.

Pogonsku skupinu na Hokumu-B čine dva turbovratilna motora Klimov TV3-117VK, svaki jakosti po 1660 kW. Dužina letjelice iznosi 13,5 m, visina 5,4 m, dijametar rotora 2x14,5 m, a maksimalna težina na polijetanju može biti 10 400 kg, od čega na korisni teret otpada do 2 tone. Maksimalna brzina letjelice iznosi oko 390 km/h, dok je maksimalna krstareća brzina 270 km/h. Borbeni radijus iznosi 460 km, a maksimalni operativni plafon leta 5500 m. Nova ruska letaća topovnjača od naoružanja ima jedan top Šipunov 2A42 kalibra 30 mm, dok na 6 podvjesnih točaka može nositi: podvjesni kontejner s topom UPK-23-250 23 mm s 240 granata; APU-8 9K121 Vihor protutenkovske vođene projektili zrak-zemlja; navođene projektili zrak-zrak Vympel R-73 (NATO AA-11 Archer) i Igla B; nevođena raketna zrna S-8 kalibra 80 mm, S-13 kalibra 122 mm te S-25/S-25L; H-25 projektili zrak-zemlja, bombe 4x250 kg ili 2x500 kg, te vanjski spremnik za gorivo od 500 litara.

I. SKENDEROVIC

Prvi inženjerijski Fennek

NJEMAČKA tvrtka Krauss-Maffei Wegmann

Wegmann krajem rujna je njemačkoj vojsci isporučila prvi od 24 naoružena oklopna vozila Fennek u inženjerijskoj inačici. Službena je primopredaja prvog vozila obavljena na vježbi "2008 Pioneers" u vojarni pokraj Ingolstadta u Bavarskoj.

Nova inženjerijska inačica Fenneka omogućit će njemačkim inženjerijskim postrojbama lakše obavljanje izvidničkih i pripremnih poslova. Zbog napredne konstrukcije Fennek ima vrlo malen zvučni i vizualni potpis, što mu omogućava dobro prikrivanje na modernom bojištu.

Jedna od bitnih prednosti Fenneka je mobilnost. Zahvaljujući modernom motoru, automatskoj transmisiji i H sustavu prijenosa snage na pogonske kotače, dobiveno je vozilo niske siluete, velike putne brzine i dobre terenske pokretljivosti. Pogon na sva četiri kotača i mogućnost regulacije tlaka u guma-ma zaslužni su za mogućnost svladavanja teških terena. Kvalitetan i moderan motor male potrošnje omogućava prevaljivanje oko 1 000 km sa spremnikom goriva.

Oklopna zaštita omogućava posadi sigurnost od djelovanja pješač-

Krauss-Maffei Wegmann

kog oružja, krhotina granata i mina. Oklopna je zaštita zamišljena modularno pa se prema potrebi može i dodatno pojačati. Vozilo ima tri člana posade, a vidljivost iz vozila je vrlo dobra. Za nadzor stražnje polusfere rabi se posebna kamera na stražnjem dijelu vozila.

M. PETROVIĆ

LCS Freedom na pokusnoj plovidbi

PRVI američki ratni brod za priobalnu borbu poludeplasmanske forme LCS 1, Freedom započeo je dvotjedne serije pokusnih plovidbi i testiranja brodskih sustava krajem srpnja ove godine, a na prvu plovidbu otiašao je iz brodogradilišta Marinette Marine u Wisconsinu. Freedom je prvi put zaplovio snagom vlastitog kombiniranog dizel i plinskog propulzijskog sustava u vremenu od šest sati pri malim brzinama plovidbe u Green Bayu na jezeru Michigan. Operativna ispitivanja nastavljaju se sljedećih tjedana na brodskom pogonskom sustavu,

komunikacijskom i navigacijskom sustavu te sustavima namijenjenima za specifične zadaće kao i za njihovu potporu.

Kako će ispitivanja napredovati, povećavat će se brzina broda i opterećenje brodskih sustava na oprezan, siguran i odmjeren način. Očekuje se da će do kraja pokusnih testiranja brod postići ugovorenu projektnu maksimalnu brzinu od 40 čv.

Tijekom svog boravka na operativnoj obali okončana je čitava serija testova na dvjema Rolls-Royce MT30 plinskim turbinama, dvama Fairbanks Morse 16PA6B dizel-motorima i četirima Rolls-Royce Kama-wa 153SII vodomlaznim propulzorima (od kojih su dva fiksna, a dvama je moguće upravljati) uz neizbjježne osovine i reduktore koji čine temelj propulzijskog sustava. Također je ispitana brodski radar s obzirom na izviđanje zračnih ciljeva i integraciju brodskog naoružanja. Izvedeno je dinamičko pozicioniranje TRS-3D

radarskog sustava praćenjem zrakoplova i drugih ciljeva u zraku kroz scenarije detekcije i borbenog djelovanja.

Svi navedeni sustavi prvobitno su provjereni i inicijalno ispitani nakon ugradnje u brod, a tijekom pokusnih plovidbi bit će potpuno integrirani kroz borbeni i propulzijski sustav te sustavima potpore. Nakon službene dostave broda američkoj mornarici, uslijedit će ispitivanje modularnih borbenih paketa naminjenih specifičnim zadaćama. U međuvremenu su na brod ugrađeni računalni sustavi sa sučeljem kako bi se omogućilo ispitivanje integracije borbenih modula s preostalim brodskim sustavima. Nadalje, testiranja se obavljaju na palubnoj opremi, sustavima spašavanja, grijanja i klimatizacije, sustavu uzbunjivanja te preostalim brodskim cjevovodima.

Po završetku brodograđevnih ispitivanja, Freedom će biti dokiran u očekivanju primopredajnih ispitivanja američke ratne mornarice. Prvi brod za priobalnu borbu trebao bi biti dostavljen mornarici u matičnoj bazi u San Diegu potkraj kalendarske godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Novi lovac mina za rusku mornaricu

POSLJEDNJI izgrađeni ruski lovac mina stigao je u mornaričku bazu Novorosisk na crnomorskoj obali te očekuje početak pokušnih plovidbi sukladno s navodima novinske agencije Interfax, što je objavljeno krajem srpnja ove godine.

Novoizgrađenom lovcu mina dano je ime Vitse (Vice)-Admiral Zakharin, a dodijeljena mu je nova klasa imena Agat (Natya III). Porinuće broda održano je sredinom siječnja 2008. u brodogradilištu Sredne-Nevskiju u blizini Petrograda, a očekuje se da će ući u operativnu službu crnomorske flote.

Novo plovilo ruske ratne mornarice prvi je brod u svojoj klasi, a projektirao ga je projektni biro ruske brodogradevne tvrtke Almaz. Lovac mina je nastao modifikacijom već postojeće klase oceanskih lovaca mina klase Natya (projektne označke 266M) standardne istisnine 804 t, koji su izgrađeni tijekom 1990-ih za potrebe ruske ratne mornarice.

Vitse-Admiral Zakharin klasificiran je kao plovilo projektne označke 0266M, a osnovne značajke trupa

očituju se u duljini većoj 6 m od prethodnika, što u osnovi čini 61 m, širini 10,2 m, gazu 3,6 m i te istisni pri najvećem opterećenju 873 tone. Uz propulzijski sustav čiji temelj čine dva dizelska motora M-503B povezana na dvije osovine, lovac mina može dosegnuti najveću brzinu od 16 čv. Preostali noviteti odnose se na integrirani zapovjedni most te novu automatiziranu jedinicu namijenjenu nadzoru procesa lovljenja i čišćenja mina. Temeljno naoruža-

nje sastoji se od 2 x 2 AK-230 strojnica kalibra 30 mm te 2 x 2 2M-3M-230 strojnica kalibra 25 mm i dva dvostruka Grail lansera namijenjena Grail SAM projektilima.

Kobilica za prvi lovac mina u novoj klasi Agat položena je 2000. godine, dok je razvoj samog projekta trajao znatno veće vremensko razdoblje. Još uvijek nije objavljeno da se planira gradnja dodatnih jedinica u ovoj novoj klasi lovaca mina.

M. PTIĆ GRŽELJ

Zajedno testirani AMRAAM i Sidewinder

SREDINOM

listopada američka ratna mornarica uspješno je obavila prvo vježbovno istodobno gađanje s navodenim projektilima zrak-zrak srednjeg dometa AIM-120C7 AMRAAM, te projektilima kratkog dometa AIM-9X Sidewinder. Tada su prvi put operativni višenamjenski borbeni avioni F/A-18F Super Hornet, iz

sastava VFA-143 eskadrile borbenih aviona Puking Dogs, istodobno naoružani tom kombinacijom projektila, te njome obavili gađanje zračne mete BQM-167A.

Za potrebe testiranja bila su angažirana dva Super Horneta, koji su 100-postotno precizno pogodali AMRAAM-ima i Sidewinderima mete u zraku. Svrha provedenih vježbovnih gađanja bilo je testiranje zrelosti integracije navedene kombinacije naoružanja, te ponasanje projektila (posebice sustava navođenja) u raznim fazama leta. Uspjeh takve kombinacije naoružanja potvrdio se kao trenutačno premijerno mornaričko raketno naoružanje za zračnu borbu.

I. SKENDEROVIC

Laseri i mikrovalovi

Novi pristup u razvoju tzv. oružja izravnog djelovanja (u osnovi je riječ o laserskom i mikrovalnom oružju) jest kombiniranje postojećih i komercijalnih tehnologija s tih područja te stvaranje nepretencioznih, učinkovitih i dostupnih rješenja

Pripremio Igor SKENDEROVIC

Priča o oružju izravnog djelovanja traje zadnjih pola stoljeća i puna je nastojanja znanstvenika raznih specijalnosti i područja da razviju oružja koja će drastično preokrenuti izgled ratovanja i korisniku donijeti strategijsku prednost pred manje sretnim protivnikom koji nema tu tehnologiju.

Ti su projekti diljem svijeta progutali mnogo novca bez ikakvog upotrebljivog rezultata, od obećavanih "zraka smrti", "razornih laseru" i sličnih literarnih kovanica nema ništa. Vojnici se i dalje moraju oslanjati na klasično projektilsko oružje, koje je u osnovi tehnološki dotjerano kopljje ili luk i strijela.

Dosad su konstruktori uglavnom nastojali razviti snažne sustave

gladne energije koji bi terminalnom učinkovitošću i destruktivnošću trebali nadmašiti snažne konvencionalne projektile ili im bar biti jednaki.

Veliki poticaj za oružja izravnog djelovanja (ID) bio je program Strategic Defence Initiative (SDI) poznatiji kao Rat zvijezda, koji je 80-ih godina XX. stoljeća pokrenula administracija predsjednika Reagana. Naravno, rezultati su bili vrlo slabi, a ta je kategorija oružja u javnosti dobila podsmješljiv i ironičan odmak. Naime, smatrali su je nečim što je nemoguće ostvariti, osim na filmu, holivudskom.

Dok su pobornici nastojali prikazati situaciju obećavajućom, temeljeći to na dosad akumuliranim znanju i svladanim tehnologijama,

skeptici ID oružja su to uvijek prikazivali kao tehnološki nedostižan san i bunar bez dna za novac poreznih obveznika.

No, današnja je slika pomalo iznenađujuća. Naime, dok su veliki razvojni programi, uz pomoć snažne državne novčane potpore, bili koncentrirani na snažne sustave, s druge se strane odvijala mala razvojna evolucija. Komercijalni je sektor, iskorištavajući postignuta znanstvena saznanja, polagano radio na manje ambicioznim sustavima, koji su manji, prijenosni i, što je najvažnije, već danas iskoristivi za određene zadaće. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

US Army

Kuba - nova era pod Raulom Castrom?

Fidel Castro se prije gotovo dvije godine teško razbolio, te je 2006. godine prenio na Raula ovlasti predsjednika države, zapovjednika oružanih snaga, prvog sekretara komunističke partije i predsjednika vijeća ministara. Time je Raul dobio kontrolu nad tri najmoćnije institucije u Kubi: vojskom, snagama sigurnosti i komunistič-

kom partijom. Raul se borio od samih početaka uza svog brata i, nakon pada Batiste, vladali su Kubom zajedno gotovo 50 godina. Dok se Fidel nametnuo kao vođa i postao prepoznatljiva svjetska ikona, njegov mlađi brat Raul ostao je relativno nepoznat. Kad se Fidel povukao zbog bolesti, neki analitičari su smatrali da bi kubansko vodstvo

Raul Castro, mlađi brat mnogo poznatijeg Fidela Castra, izabran je ožujku za novog predsjednika u kubanskoj Narodnoj skupštini i time je završeno Fidelovo 49 godišnje vladanje tom komunističkom državom

Ivan GUBERINA

moglo liberalizirati gospodarstvo po uzoru na Kinu, otvaranjem vrata stranim investicijama u turizam i omogućujući pojedincima da rade za sebe u sitnom poduzetništvu vođeći hostele, restorane ili vozeći vlastite taksije, dok bi komunistička partija i dalje zadržala kontrolu nad političkim sustavom. Ukipanje oštrijih ograničenja, poput zabrane putovanja u inozemstvo ili zabrane formiranja nezavisnih političkih stranaka, teško da će se ostvariti jer režim sigurno ima u vidu sudbinu SSSR-a nakon Perestrojke.

Američka administracija nije bila baš oduševljena Fidelovim nasljednikom, pa su poručili da dok ijedan Castro vodi Kubu, SAD neće razmišljati o uspostavi trgovinskih ili diplomatskih odnosa s tom zemljom. Bush je, doduše, priznao da bi odstupanje Fidela mogao biti korak prema tranziciji diktature u demokraciju, no inzistirao je na tome da Washington prvo mora vidjeti slobodne izbore, a ne "namještene izbore, koje braća Castro pokušavaju podvaliti kao slobodne i poštene". Međunarodni promatrači su zaključili da se u biti ništa bitno neće promjeniti u Kubi jer će Fidel i dalje imati utjecaj na kubansko vodstvo i jer je skupština, osim mlađih kandidata, imenovala Josea Machada, ortodoksnog komunista koji se borio u revoluciji s braćom Castro, za Raulovog zamjenika odnosno na drugu poziciju u državi. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Integrirana električna propulzija - budućnost koja je već počela

Sredinom veljače ove godine američka ratna mornarica potpisala je ugovor o izgradnji dvaju prototipnih razarača, slobodno se može reći, revolucionarne klase Zumwalt - poznatijih kao DDG-1000

Igor SPICIJARIĆ

Ugovore za gradnju ovih, posvim njihovim značajkama zaista revolucionarnih ratnih brodova, američka mornarica (US Navy) potpisala je s dva istaknuta američka brodograđevna koncerna. Prvi je ugovor potpisala s koncernom General Dynamics (GD), koji će za 1,39 milijardi dolara u svom brodogradilištu Bath Iron Works u Maineu sagraditi DDG-1000. Drugi ugovor, vrijedan 1,4 milijardu dolara, potpisala je s grupacijom Northrop Grumman Shipbuilding (NGS), koja će u svom brodogradilištu u Pascagouli sagraditi DDG-1001. GD bi svoj brod trebao završiti i isporučiti mornarici na ispitivanje u travnju 2013. godine, dok je NGS to dužan po ugovoru učiniti u lipnju 2014. godine. Budući razarači koncipirani su i konstruirani tako da ih se s punim pravom može nazvati "prvima u potpunosti električnim površinskim bor-

benim platformama". Električna struja neće biti iskorištena samo za pokretanje njihovih 14 000 tona teških trupova bez buke i vibracija, koje proizvode elementi mehaničke propulzije i hidraulički sustavi - ona će pokretati doslovno svaki pomoćni brodski sustav. Služit će također za pogon i ispaljivanje kinetičkih projektila iz radikalno novih elektromagnetskih tračnih topova, a napajat će i sve ostale elektroničke, senzorske i borbene sustave. Osim toga, električna energija u dovoljnim količinama bit će pristupačna za nadogradnju svih mogućih novih borbenih i senzorskih sustava koji su trenutačno u fazi ispitivanja i koji su poznati kao veliki konzumenti energije. Tehnologija koja će biti

ugrađena u razarače klase Zumwalt veliki je korak naprijed, koji u NAVSEA (Naval Sea Systems Command) nazivaju kraticom NGIPS (Next Generation Integrated Power Systems), odnosno integrirani sustav napajanja sljedeće (nove) generacije. Manje zahtjevna inačica takvog sustava već je instalirana na mornaričke T-AKE logističke flotne brodove, a bit će također ugrađena i na sljedeće LHD helikoptersko-amfibijske jurišne brodove tipa Makin Island. Očekuje se da će znatno jača i naprednija inačica NGIPS-a biti integrirana u konstrukciju budućih CG(X) protuzračnih raketnih krstarica, koje su sada u fazi projektiranja, ali isto tako i na nosač letjelica Gerald R. Ford, prvi u klasi novih nuklearnih nosača, koji se također nalazi u fazi projektiranja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Srednji tenk SOMUA S35

Nije rijekost u stručnoj literaturi naći ocjenu da je S35 bio ne samo najbolji francuski tenk na početku II. svjetskog rata već i najbolji tenk na svijetu toga vremena

Siniša RADAKOVIĆ

Ako ste čitali ovaj serijal, onda ste mogli zaključiti da su Francuzi izgubili II. svjetski rat jer su imali mnogo lošije tenkove od Nijemaca. Ta bi tvrdnja bila točna da francuske postrojbe nisu imale i tenk SOMUA S35, koji stručnjaci za oklopna vozila redom proglašavaju najboljim tenkom s početka II. svjetskog rata.

Povijest S35 započinje još 26. lipnja 1934. Naime, tog je dana francuska vojska objavila specifikaciju za novu tanketu označenu kao Automitrailleuse de Combat (AMC) i namjenjenu izvidničkim postrojbama. Zapravo se radilo o izmijenjenoj specifikaciji objavljenoj tri godine prije, kojom se tražilo oklopno vozilo mase do 13 tona i dovoljno debelog oklopa da može izdržati izravan pogodak najsvremenijih protutenkovskih topova. Naravno, posada se trebala sastojati od samo dva čovjeka: vozača i zapovjednika/ciljatelja/punitelja. Zanimljivo je da je vojska odmah odabrala i kupolu, preuzetu s tenka Char B. Neki izvori navode

da je francuska vojska već 17. svibnja kontaktirala tvrtku Société d'Outilage Mécanique et d'Usinage d'Artillerie (SOMUA), podružnicu tvrtke Schneider, koja se inače bavila proizvodnjom strojeva. SOMUA je 16. srpnja 1934. službeno pristala izraditi jedan prototip, a izrada je započela 12. listopada iste godine. Prvobitni je prijedlog, označen kao AC2, odbačen jer nije zadovoljavao sve zahtjeve, pa je SOMUA 14. travnja 1935. dovršila prototip AC3. AC3 se odlikovao debelim oklopom, snažnim naoružanjem i snažnim benzinskim motorom, koji je trebao osigurati visoku maksimalnu brzinu i dobru pokretljivost.

AC3 je testiran od 4. srpnja do 2. kolovoza 1935. Iako izvori točno ne specificiraju nedostatke, očito ih je bilo jer su SOMUA-ini inženjeri razvili poboljšani AC4, čije je testiranje dovršeno 27. siječnja 1938. Testiranje AC4 se odužilo, ali francuskoj se vojsci žurilo da konačno dobije uporabljiv tenk te je 25. ožujka 1936. odlučeno da se na osnovi AC4 pok-

rene proizvodnja novog tenka, službeno označenog kao Automitrailleuse de Combat modèle 1935 S (AMC 1935 S), iako će u povijest ući pod imenom SOMUA S35. Izvorno je zamisljeno da se tenk opremi topom s dugom cijevi SA 35, te da se proizvede 600 tenkova. Zbog nedostatka novca taj je broj smanjen na samo 250 primjeraka, a i tu skromnu narudžbu francusko je ministarstvo obrane naknadno smanjilo na samo 200. Kad je Adolf Hitler u ožujku 1935. otvoreno prekršio Versajski ugovor i ponovno započeo naoružavanje Njemačke, te 1936. otvoreno pripojio demilitariziranu zonu Porađe (Rhineland), francusko je ministarstvo obrane na brzinu "pronašlo" novac za dodatne S35, i to ni više ni manje nego 2000 primjeraka. Čak se razmišljalo i o otvaranju tvornice u Sjedinjenim Američkim Državama s planiranim proizvodnjom od čak 20 000 primjeraka. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Homo Volans, rani hrvatski avijatičari 1550.-1925.

Viktor Klobučar - prvi zapovjednik zrakoplovstva (I. dio)

U godinama prije I. svjetskog rata, Klobučar preuzima zapovjedništvo nad pokusnom mornaričkom zrakoplovnom postrojbom koja djeluje na Valturi. Tako je već iskusni letač postao zapovjednik Austro-ugarskog mornaričkog zrakoplovstva...

Leonard ELERŠEK

Viktor Klobučar od Bunića, mladi (Klobučar-Rukavina od Bunića), austrougarski mornarički časnik, sin istoimenog topničkog generala rodom iz Gospića, bio je letač austrougarskog balonstva. Kao pilot aviona sudjelovao je u Velikoj utrci oko Britanije (1911.), bio je pilot letećih čamaca i jedriličarski pobednik te prvi zapovjednik Austro-ugarskog mornaričkog zrakoplovstva. Ustrojio je mornaričko zrakoplovstvo i mrežu hidrobaza od Istre do Bokе katarske. Prvi svjetski rat provodi u japanskem zarobljeništvu. U mornarici Kraljevine Jugoslavije zapovijeda krstaricom Dalmacija i pomorskim arsenalom u Tivtu. Umirovljen je 1931. zbog "radićevštine".

Rođen je u Grazu, u Austriji, 24. srpnja 1878. u vojničkoj obitelji Viktora Klobučara Rukavine, ličkog Hrvata koji je službovao širom Monarhije. Otac je u austro-ugarskoj vojsci dostigao čin generala topništva, a i očev brat Vilim bio je general austro-ugarske vojske. Kada je otac iz službe u Bosni prešao na dužnost u Liku, obitelj seli u Gračac. U ovom gradu Viktor Klobučar ml. počinje osnovnu školu. Gimnaziju završava u Zagrebu i tu se 1889. godine prvi put susreće sa zrakoplovstvom, na balonskom letu aeronauta-akrobata Merighija. Pomorsku vojnu akademiju u Rijeci upisuje

je 1892. Po završetku četverogodišnje Mornaričke akademije 1896. godine, kao osamnaestogodišnjak stupa u mornaricu. Službuje na brojnim austrougarskim brodovima, a 1901. stječe čin zastavnika bojnog broda. Još od 1902. godine, kao mornarički časnik leti u svojstvu izviđača u balonskim postrojbama austro-ugarske vojske. Postoje zapisi po kojima se vidi da već 1903. godine leti vezanim balonima u Ba-

lonskom mobilnom odredu Topničke tvrđavske pukovnije za reglažu i promatranje, a 1907. godine promaknut je u čin poručnika bojnog broda. Diplomu vođe slobodnog balona s rednim brojem 33 Austrijskog aerokluba stječe 3. kolovoza 1911. Iste godine nalazi se u Frankfurtu na Majni na obuci za upravljanje zračnim brodom.

Od samih početaka, Viktor Klobučar prati svjetska događanja, kako iz stručnog tiska tako i iz prve ruke, obilaskom svjetskih zrakoplovnih priredbi, izložbi, natjecanja. Pojava motornih zrakoplova težih od zraka naročito ga je zaokupila pa je vrlo rano svelađao vještinu upravljanja avionom. Smatra se da je Klobučar pilotiranje učio još 1909. u Francuskoj iako ga nema na popisu certificiranih pilota francuskog aerokluba.

Izgradnja zrakoplova u Puli

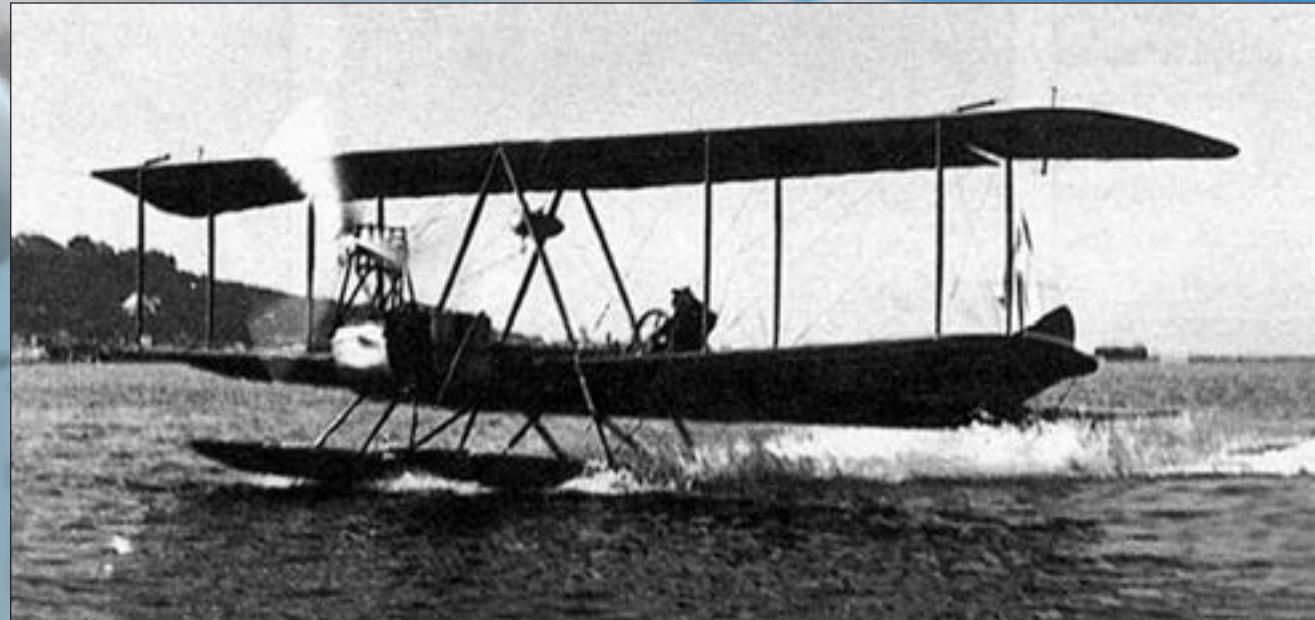
Nakon višegodišnjeg ispitivanja aerostata u mornaričke svrhe, zaključeno je da letjelice lakše od zraka imaju niz ograničenja kada je riječ o uporabi u jadranskim uvjetima. Stoga je zapovjednik austro-ugarske ratne mornarice grof Rudolf Montecuccoli 1910. pokrenuo pokusni razvoj mornaričkog zrakoplovstva. U pulskom je Arsenalu počela izgradnja prvog mornarič-

kog zrakoplova, a projekt je vodio mladi i neiskusni Austrijanac, dipl. ing. Jozef Mickl i njegov osmočlan graditeljski tim. Prvo je trebalo sagraditi klasični zrakoplov koji bi se poslije preradio u hidroplan. Zbog brojnih teškoća i lutanja posao je kasnio, a monoplan je dobio još jedan par krila, ali je uzletio tek 29. srpnja 1911., na uzletištu na Valturi.

Klobučar je potom upućen na letačku obuku u pilotsku školu kopnenog zrakoplovstva u Bečko Novo Mjesto. Ondje je položio pilotski is-

10 000 funti. Letjelo se na relaciji London-Edinburgh-Glasgow-Bristol-London, a udaljenost je iznosila 1010 milja ili 1625 km. Na start je izišlo 17 natjecatelja. Dvočlana posada koju čine Klobučar i H. Bier već pri uzljetanju ima problema s elisom. Zbog kvara se austrougarski letači vraćaju na start. Ponovno kreću sa znatnim kašnjenjem i prvu relaciju od Brooklandsa do Hendona preliječe u rekordna dva sata, što im osigurava petnaesto mjesto u poretku. Dana 24. srpnja, u drugoj etapi od Hendona do Edinburghha,

avione na otočiću Sv. Katarina. U pulskom listu Naša sloga, 5. listopada 1911. objavljen je članak iz kojeg se saznaće: "Pomorski odsjek ratnog ministarstva uredit će u Puli vojničku avijatičarsku postaju pod upravom linijskog poručnika Klobučara, koji će praviti pokuse u letenju svojim aeroplonom vlastite konstrukcije. Aeropelan će biti tako udešen da će se moći spustiti u vodu poput čamca." Micklov je zrakoplov prebačen na otočić Sv. Katarinu, gdje je preinačen u hidroavion. Na njega su ugrađeni plovci, a ispitivanja na

■ Prvi austrougarski hidroavion građen je od 1910. do 1912. godine u Puli

pit 12. kolovoza 1911., a 19. rujna iste godine izdana mu je pilotska knjižica austrijskog aerokluba s rednim brojem 26. Povratkom u Pulu Klobučar preuzima zapovjedništvo nad pokusnom mornaričkom zrakoplovnom postrojbom koja djeluje na Valturi i postaje prvim zapovjednikom Austro-ugarskog mornaričkog zrakoplovstva.

Od Londona do Londona

Klobučar je bio izvanredan letač te je posjećivao mnoga zrakoplovna natjecanja. Kao 30. i posljednji prijavljeni natjecatelj natječe se u znamenitoj četverodnevnoj zrakoplovnoj utrci oko Britanije, "Circuit of Britain", koja je počela 22. srpnja 1911. Trku je organizirala novinska kuća Daily mail za nagradu od

imaju problem s motorom, zbog čega prisilno slijeću kraj Hatfielda. Pri dodiru tla lome podvozje, a pilot Heinrich Bier je ozlijeden. Etapu završavaju kao trinaesti. Njihov monoplan tipa Etrich Taube, gonjen motorom Daimler od 120 ks, jest popravljen. Bier zbog ozljede odustaje i završava u bolnici. Sutradan, na trećoj dionici od Edinburghha do Bristol, Klobučar leti sam. Do noći u utrci ostaje jedanaest natjecatelja. Klobučar je u Harrogate stigao deveti. No on ipak nije uspio završiti utrku, koju su završila samo četiri natjecatelja.

Suradnja s Micklom

Mornarička zrakoplovna postrojba preselila je krajem 1911. u novouređenu Zrakoplovnu postaju za hidro-

vodi provodio je Viktor Klobučar početkom 1912. Klobučar je kao iskusni letač i poznavatelj aerotehničke suradivao s Micklom u izgradnji ovog hidroplana. Povjesničar Đ. Kesićević o tome piše: "Ondje se u suradnji s inženjerom Micklom svojim naporima da stvori i usavrši hidroplan na čamac svrstao među pionire u izgradnji ovakve vrste letjelice."

Klobučar se bavio i zrakoplovnim jedriličarstvom. Dana 18. veljače 1912., jedrilicom vlastite konstrukcije pobjeduje na europskom natjecanju u Semmeringu. Između šest natjecatelja osvaja pobjednički pehar ukupnom dužinom leta od 143 metra. (Duljina je zbroj ostvarenih udaljenosti iz tri leta). ■

(nastavak u sljedećem broju)

Daniel Joseph Boorstin: *Otkrivači - povijest čovjekove potrage za spoznajom svijeta i samoga sebe*, TIM Press, Zagreb, 2008.

Knjiga *Otkrivači* (The Discoverers) jednog od najuglednijih suvremenih američkih povjesničara, Daniela J. Boorstina, iscrpan je pregled povijesti čovjekova otkrivanja svijeta na svim razinama, od drevnih vremena do danas. U središtu knjige je Čovjek Otkrivač. U knjizi cete naći pripovijesti o stvarima koje su bitne za vašu svakodnevnicu i čine se samorazumljivima, a teško da ste se ikada zapitali za neke od njih kakvoga su povijesnog razvita plod.

Svijet kakav sada gledamo sa stajališta obrazovanog Zapada - vizure vremena, zemlja i mora, nebeska tijela i naša vlastita tijela, biljke i životinje, povijest i ljudske zajednice iz prošlosti i sadašnjosti - sve su nam to morali razotkriti bezbrojni Kolumbi. Kako je čovječanstvo nadišlo lunarni kalendar, kako se učvrstio sedmodnevni tjedan, kako je dan dobio dvadeset četiri sata, kako su mjeraci vremena postali prenosivi, kako se srednjovjekovni Zapad odrekao spoznaje da je Zemlja okrugla, kako je jedna zabluda pomogla Kolumbu da otkrije Novi svijet, kako su Vakinzi otkrili i zaboravili Ameriku, kako su osjetili i zdrav razum ometali istraživanje prirode, kako je žestoki napad jednog laika na medicinsku struku omogućio napredak medicine, kako su se pojavili pojmovi kulture i društva, i još mnogo toga. U knjizi su potanko ispričane i priče o nekoliko presudnih izuma, o satu, kompasu, teleskopu, mikroskopu, tiskarskom stroju i pokretnim slovima, koji su bitno pridonijeli novim otkrićima. Zanimanje autora zadržano je na ljudskoj potrebi za znanjem.

Mirela MENGES

FILMOTeka

Max Payne

- američki akcijski (2008.)
- trajanje: 100 min
- redatelj: John Moore
- distributer: Discovery film&video
- glume: Mark Wahlberg (Max Payne), Mila Kunis (Mona Sax), Amaury Nolasco (Jack Lupino)

Njutorški policajac Max Payne odlučan je pronaći lude koji su odgovorni za brutalno ubojstvo njegove obitelji i partnera. Osim toga, Payne su protivnici smjestili ubojstvo pa ga progone korporacijski ljudi, mafijaši i policija. Ne može se pouzdati ni u koga, a najmanje u one kojima je do jučer najviše vjerovao. Njegova istraga odvest će ga na putovanje iz noćne more u dubine kriminalnog podzemlja. Kako se zagonetka produbljuje, Max će se boriti s neprijateljima koji nisu iz prirodnog svijeta i suočiti s izdajom koju ne može ni zamisliti...

Dosad smo često vidali filmske adaptacije nečijeg života, književnog predloška ili stripa. Ovaj film donosi nam nešto novo. Max Payne junak je videoigrice nastale 2001. godine u produkciji finske programerske tvrtke. Videoigrica Max Payne zamišljena je kao filmična, od likova i dijaloga preko imaginarnе scenografije do istinskog noir ambijenta. Odmah po velikom uspjehu igrice, američki su producenti otkupili prava na priču, no film su dovršili tek ove godine. Uz poslovnočno odličnog Marka Wahlberga, ovaj film pamtit će i po prvoj filmskoj ulozi glazbene zvijezde Nelly Furtado. Ne predug, atmosferičan i sumoran, Max Payne na filmu vjerojatno neće nadmašiti uspjeh s PC, Xbox i PlayStation konzola. U Payneovim lutanjima po mračnim skladistiama i snijegom zametenim ulicama najviše će uživati ljubitelji njegova originalnog pojavljivanja u videoigrici, dok će ga ostali svrstati tek među manje uspješne heroje s velikog platna.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Galerija "Zvonimir", Bauerova 33, prikuplja ponude za izložbeni program u 2009. godini. Pozivamo sve djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a da svoje prijedloge za izložbe pošalju na adresu Galerije do 15. studenoga 2008. Sve će prijedloge razmotriti posebna komisija, te najbolje odabrat za realizaciju.

Također, podsjećamo sve zainteresirane da će krajem prosinca 2008. biti postavljena skupna izložba likovnih radova na kojoj isključivo pravo izlaganja imaju djelatnici MORH-a i pripadnici OSRH-a. Prijave su još uvijek moguće, a osoba za kontakt je Zrinka Pillauer Marić, tel: 4567-926, fax: 4568-394, e-mail: galerija.zvonimir@mohr.hr

Zapovijed ljubavi

Zapovijedanje nije više u modi. Riječi "zapovjediti", "zapovijed" i "zapovijedanje" nestale su iz društvene uporabe. Još se jedino rabe u vojski i u Crkvi, dok se u građanskom životu zapovijedanje smatra neprikladnim oblikom komuniciranja. U vojski zapovjednici zapovijedaju, a podređeni rade "na zapovijed". U Crkvi se također još uvijek govori o Božjim i crkvenim zapovijedima, ali se vjernici (više) ne ponašaju "na zapovijed".

Na temelju Matejeva evanđelja (22,34-40) katolički u nedjelju 26. listopada razmišljaju o najvećoj zapovijedi vjere. Na pitanje jednoga pobožnog Židova o "najvećoj zapovijedi", Isus je dao odgovor: "Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga je ovoj slična: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga." Što nama danas znači Isusov odgovor na to pitanje? Suvremenog čovjeka ne zanimaju zapovijedi. On bira vrednote i za njih se odlučuje. Odluke su presudne za jedan ljudski život. Suvremeni čovjek preispituje svoje odluke, a ne zapovijedi. Stoga je pitanje koje današnji vjernik postavlja drukčije od onoga koje se čita u evanđelju. Židovski je vjernik pitao: Koja je najveća zapovijed? Današnji se vjernik pita: Koja mi je najvažnija životna odluka? Na osobno se, dakle, razini evanđeosko pitanje danas postavlja kao pitanje životnog izbora. To je pitanje svih pitanja: Za što se odlučiti u životu? Isus ima uvijek samo jedan odgovor: Za ljubav. Samo posvemašnja ljubav čovjeka usrećuje. Iskustvo ljubavi je najveća životna spoznaja. Spoznati ljubav i njoj se predati najmudrija je životna odluka. Ljubav se, međutim, nikomu ne načeće, nikomu se ne može zapovjediti. U ljubav valja povjerovati, ljubav iškusi i za ljubav se odlučiti. Tek tada ljubav postaje životni imperativ ili najveća zapovijed. Riječ je dakle o temeljnoj životnoj opциji na koju su usmjerene sve naše aktivnosti. Taj izbor života, ta sudbonosna odluka za ljubav najveći je čin vjere. I u tom smislu "najveća zapovijed". Sveti je Augustin govorio: "Ljubi pa radi što hoćeš!" Stoga bi ove nedjelje, po svim crkvama i po svim trgovima, sa svih radijskih i televizijskih odašiljača, po svim našim domovima trebala odjekivati ona predivna pjesma: Vjeruj u ljubav...! Ivan NIMAC

24. listopada 1945.

Smaknut norveški izdajnik Quisling

Norveški političar **Vidkun Quisling** bio je osnivač i vođa beznačajne norveške nacističke partije. Kad je izbio **II. svjetski rat** norveški je kralj proglašio neutralnost, nadajući se da neće biti uvučen u rat. U proljeće **1940.** Quisling je otputovao u **Berlin**, gdje je, po svemu sudeći, sudjelovao u planiranju njemačke invazije na **Norvešku**. U kritičnim trenucima invazije, Quisling je putem radija izdao zapovijed za obustavu mobilizacije norveških snaga. Premda je bio vođa nacističke stranke, oporba je protiv njega bila toliko jaka da je tek u veljači **1942.** postao premijerom. Tada je zabranjen rad svih političkih stranaka osim nacističke, a Quisling je progonažio Židove te ljudе vjerne kralju i izbjegličkoj vlasti. Nakon **Hitlerove propasti**, Quisling je uhićen, osuđen na smrt zbog velezida i strijeljan 25. listopada **1945.** Ostao je za sva vremena simbolom izdaje i suradnje s okupatorom.

25. listopada 1415.

Bitka kod Agincourta

Jedan od najvažnijih vojnih sukoba za vrijeme **Stogodišnjeg francusko-engleskog rata** dogodio se 25. listopada **1415.**

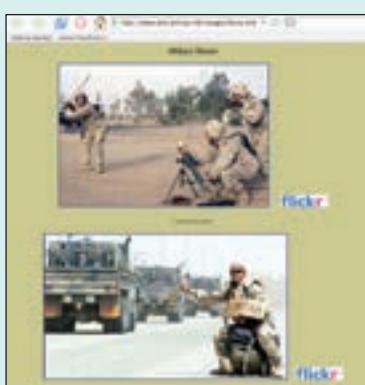
godine nedaleko od sela **Agincourta**, u sjeverozapadnoj **Francuskoj**. Dva mjeseca prije, mladi engleski kralj i pretendent na francusko prijestolje, **Henrik V.**, prešao je ispred 11 tisuća vojnika **La Manche**. Ubrzo je nakon opsade zauzeo sjevernofrancuski grad **Harfleur**, no polovica njegove vojske umrla je iscrpljena bolešću i glađu. Henrik V. je shvativši da će ga Francuzi htjeti potpuno uništiti, pokušao stići do **Calaisa** kako bi se prebacio preko **Kanala** natrag u **Englesku**. Francuzi su mu ipak presjekli put, na livadi smještenoj između dvije šume, bez previše manevarskog prostora, što se na kraju pokazalo kao klopka za njih same. S 20 tisuća teško naoružanih vitezova, Francuzi su pokušali uništiti tri puta manje engleskih ratnika. Zbog teškog pljuska, teren se pretvorio u blatnjavu kaljužu. To je teške francuske vojnike znatno usporilo, a i konjicu učinilo neupotrebljivom. Primjetivši to, Henrik je zapovjedio protunapad. Engleski su strijelci svojim lukovima masakrirali francuske *olovne* vojnike. Poginulo je gotovo šest tisuća Francuza, a engleski gubici bili su tek nešto veći od 400. Tako je Henrik V. izvojjevao jednu od najvećih vojnih pobjeda u povijesti.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

<http://www.tom-phillips.info/images/funny.military.htm>

din se zanima svakojakim računalnim sadržajima, a očito je da ga zanima i vojska. Na stranici s navedenom URL-om skupio je tridesetak fotografija čiji su junaci vojnici, uglavnom američki, ali i iz drugih država. Svi su u odorima i zastupljene su sve grane, te se čini da se nalaze na redovitim zadaćama, pa i u **Iraku**. No, na fotografijama namjerno izvode svakojake *vragolije* i možemo ustvrditi da su doista duhoviti i, što je ipak bitno za našu rubriku, ne prelaze granicu dobrog ukusa (uz jednu iznimku). Dakle, ako se želite malo opustiti i nasmijati, slobodno posjetite Phillipsovу stranicu...

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Sjedište tvrtke *Patria* je u:

- A Stockholm
- B Oslo
- C Helsinki

2. Oznaka Patrijinih borbeno-oklopnih vozila je:

- A OMV
- B AMV
- C IMV

3. Patrijina BO vozila pokreće dizelski motor:

- A Volvo
- B Scania
- C Iveco

4. Inačice Patrijinih BO vozila imaju:

- A 4 ili 8 kotača
- B 6 ili 8 kotača
- C 8 ili 10 kotača

5. U Patrijina BO vozila može se smjestiti:

- A 11 vojnika
- B 8 vojnika
- C 6 vojnika

Rešenje: 1c; 2b; 3b; 4b; 5a

5.11 TACTICAL SERIES®

Croatia www.kroko.hr

 KROKO
International

VIKING TACTICS™
gear, packs & cases

TARANI SERIES™
professional knives

NEW XPRT™ BOOTS

TAC SL5 GLOVES

MEETS CE CUT RESISTANCE
EN388 LEVEL 5
REQUIREMENTS

New SL5 Gloves, page 31

5.11
TACTICAL SERIES

WWW.511TACTICAL.COM